

Plaiuri Săcelene

REVISTĂ EDITATĂ DE ASOCIAȚIA CULTURAL-SPORTIVĂ "TZVORU" - SÄCELE,

ÎNFIINTATĂ ÎN ANUL 1922 ȘI ÎNREGISTRATĂ LA JUDECĂTORIA BRAȘOV,
SUB NR. 15553, DIN 8.03.1994, cont nr. 4072996060012 B.R.D. FILIALA SÄCELE

V R E M

*să răscolim trecutul celor ce-au cutreerat pământul românesc
să infățișem prezentul văduvit de măreția trecutului i
să despicăm drum nou prin vremuri Să celelor de mâine și
să contribuim cu toată puterea noastră de muncă tinerească
la ridicarea acestor plaiuri mocănești*

VICTOR TUDORAN
Plaiuri Săcelene, 1934

BISERICA „ADORMIRII MAICII DOMNULUI” - TURCHEŞ
CONSTRUITĂ ÎNTRE ANII 1781-1785

Plaiuri Săcelene

APARE TRIMESTRIAL

MEMENTO

“Dupa ce o veți citi, păstrați revista în casa voastră. Oricând o veți găsi, vă va face plăcere, fiindcă vă reamintește oameni și locuri scumpe vouă și părinților voștri.”

CUPRINS

<i>Memoriam</i>	
“PLAIURI SĂCELENE” – 50. NUMĂR JUBILAR.....	3
DIN CRONICA LUPTEI PENTRU MAREA UNIRE.....	4
TUTUIENII.....	6
ȘOAPTELE TRECUTULUI.....	13
ISTORICUL INEDIT AL UNEI BISERICI.....	14
PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ TURCHEȘ - SÄCELE.....	15
TEMEINICIA ȘI TRÄINICIA FAMILIEI LA MOCANII SÄCELENI.....	16

<i>Cultura</i>	
SÄRBÄTOARE CULTURALÄ.....	19
ANDREI MUREŞANU - 190 DE ANI DE LA NAŞTERE.....	20
PASTILE PENTRU...CUGETARE.....	21
PREGÄTIRI DE COLINDE.....	22

<i>Opinii</i>	
UNITATEA ROMÂNILOR.....	23

<i>Actualitatea</i>	
ASTRA – SCUT PENTRU COMUNIUNE ȘI IDENTITATE.....	24
ASOCIAȚIA “IZVORUL” A CINSTIT ZIUA NAȚIONALÄ A ROMÂNIEI.....	26

*Conducerea Asociației „Izvorul” și
colectivul de redacție al revistei „Plaiuri Săcelene”
urează tuturor săcelenilor multă sănătate și împliniri
cu ocazia*

*Sfintei Sărbători a Crăciunului și
un An Nou 2007 plin de realizări și bucurii.*

La Mulți Ani!

„PLAIURI SĂCELENE” – 50 NUMĂR JUBILIAR

În 1992 săcelenii sărbătoreau 70 de ani de la înființarea Asociației Cultural-Sportive “Izvorul”. Doi ani mai târziu simt nevoie să reediteze și revista acestei asociații. Astăzi, revista cu nume metaforic, „Plaiuri Săcelene”, a ajuns la numărul 50.

De fapt, acum ca și înainte, „Izvorul” și „Plajurile Săcelene” au avut și au același scop: să facă cunoscută activitatea înimioșilor și inteleptilor fiți de mocanii săi, să țină legătura între membrii asociației, să-i educe pe săcelenii de pretutindeni în spiritul dragostei față de patrie și de locurile natale, precum și participarea efectivă și nemijlocită la dezvoltarea culturală, socială și sportivă a orașului.

Dacă răsfoim primele numere din istoria acestei publicații, putem constata că ea s-a plămădit dintr-un mare idealism, din însuflețire caldă și dintr-o puternică iubire de neam. Acestea au fost izvorul vieții asociației și revistei și acestea au rămas vreme de mulți ani singura lor sevă și sens de viață”.

De-a lungul timpului, revista a manifestat un adevărat cult al trecutului, izvorenii fiind convinși că nu există patriotism fără cunoașterea trecutului și a eroilor neamului. Din acest punct de vedere, revista a încercat să fie cunoscătorie, reținută, neagresivă, laudativă, așa cum gădea și marele cărturar Virgil Onițiu: “Trebuie să găsim ceasuri de liniște, în care să stăm de vorbă cu sfintii și martirii noștri de prin vremuri, să le cunoaștem faptele și să ne însuflețim de jertfele lor, fără de care nu s-ar fi ales de noi ceea ce suntem astăzi.”

Trimiterea la trecut, adică readucerea în actualitate și spre cunoaștere a tot ceea ce a fost aici, la Săcele, dar și activizarea principiilor și simțăminte specifice acestor melașuri, sunt obiective mereu în atenția colaboratorilor revistei.

În felul acesta, prin revistă s-a format și dezvoltat un pronunțat sentiment de mândrie locală, o redeșteptare, un suflu chemat să arate și să explice rolul mocanilor săceleni în menținerea și întărirea a tot ceea ce este “al nostru”.

Eforturile înaintașilor ne impresionează, dar ne și mobilizează și ne obligă. În intenția de a oferi cititorilor posibilitatea unei informări documentate și atractive, interesante, s-au evitat, pe cât posibil, articole stereotipe, lungi, neinteresante, preferându-se cele din domenii cât mai variate și legate de aspecte concrete și oameni cunoscuți.

Pentru a capta atenția și a trezi interesul asupra articolelor s-a încercat compartimentarea pe domenii și impunerea unor

tradiții prin rubrici care au căpătat caracter permanent: Rabțica “In Memoriam”, inaugurată de prof. Victor Carpin, evocă personalități cu care ne mândrim și ne identificăm (profesori, academicieni, doctori, ingineri, șefi de stat sau pur și simplu oameni, oameni simpli).

Astfel, au fost evocați G. Moroianu, Gh. Dragos, V. Jinga, frații Popaea, Alex. și I. Lapedatu, Oct. Costea, Delu Bucurenciu, etc. Rubrica a fost susținută de colaboratori de

valoare ca prof. Andronic Moldovan, ing. Dan Zamfir și, mai recent, de prof. dr. Dimitrie Cazacu. Colaborarea cu domnia sa este un adevărat regal. Mereu informat, prietenos, talentat, erudit, plin de vîrvă, cu simțul umorului, cu o memorie de învidiat, adevărată enciclopedie de întâmplări și oameni care i-au marcat trecerea prin viață, scrie articole care sunt așteptate cu placere și nerăbdare de la un număr la altul.

Dan Zamfir este realizatorul altrei rubrici - “Să nu uităm” - scrisă cu multă vîrvă și talent, ur fel de “memento mori” al trecerii prin timp.

Plină de interes a fost, o bună bucată de timp, și savuroasa rubrică “Cronica limbii”, realizată de inegalabilul prof. Ilie Cujbă. Ironic, amendant și justițiar a luat atitudine și a condamnat “ iremediabil ” agramatismele, kitsch-urile verbale, incultura, dar a adus și valoroase observații asupra vocabularului mocanilor, a

elementelor de argou și asupra expresivității limbii române. Și, ca o completare, la rubrica “Opini” domnul profesor Cujbă a publicat numeroase articole legate de agresivitatea în vorbire, de inteligență și prostie, de băscălie și vulgaritate, de prostul gust, de “să vezi și să te crucești”

Printre articolele grave, pline de informații, în aproape fiecare număr al revistei sunt inserate creații literare sau amănunte despre viața culturală săceleană. Au fost publicate de-a lungul timpului poezii ale lui Darie Magheru, Elena Taflan, prof. dr. Dimitrie Cazacu, Corneliu Cârstea, ale multor elevi din școlile săcelene, ca și apariții editoriale care aveau, prin autor sau conținut, legături cu Săcelele.

Și pentru că Biserică a jucat un rol important în viața colectivității săcelene încă de la începuturile ei, în revista noastră au fost găzduite cu regularitate cuvintele de intelepciune ale preoților săceleni I. Cornea, M. Leb, I. Voineag, D. Benga, Petre Drăgan, încercându-se astfel imbogățirea spirituală a cititorilor,

REVISTA A 70 DE ANI DIN 1992
DINOCĂ SE PREGĂTEA LA 70 DE ANI DE LA ÎNFIINȚAREA ASOCIAȚIEI CULTURAL-SPORTIVE "IZVORUL".
SĂCELENII AU DECIDUT SĂ REEDITEZE REVISTA, ÎNTR-O EDIȚIE JUBILIARĂ.

VREM

șă răscolim trecutul celor cu să cunoscă pământul românesc
să înfățișăm prezentul redând de mătasea trecutului
să desfășurăm drum nou prin vremuri. Să călătorim demultul și
să contribuim cu noile puteri noastre de mună să crească
la rădăcina acestor plăzieri mocănuști

OCTAV FLĂDOLĂ
Plaiuri Săcelene, 1992

BISERICA „ADORMIRII MAICII DOMNEILOR” - TURCHIES
CONSTRUIALĂ ÎNTRÉ ANII 1781-1785

continuare

precum și cunoașterea frumuseților și istoriei sfintelor lăcașuri de aici.

O rubrică aparte a fost rezervată actualității săcelene. În rândurile ei și-au găsit locul, de-a lungul timpului, informații utile legate de activitatea Primăriei și a Consiliului Local, de rezultatele bune ale agenților economici săceleni, precum și de principalele evenimente sociale, politice și economice petrecute în toți acești ani.

Foarte iubită și căutată de un număr mare de cititori este rubrica de informații din sport și turism în care au apărut date despre rezultatele competiționale ale echipelor locale de fotbal, rugby, handbal, softbal. De un mare interes s-au bucurat concursurile de schi din cadrul Memorialului "I. Tocitu" care au adunat, pe părțiile de la Colceag sau Bunloc, schiori de toate vârstele.

Pe lângă rubricile consacrate au mai apărut și altele referitoare la informații și sfaturi medicale, nouătăți juridice și legislative, medicină alternativă și altele.

În felul acesta, revista a încercat în cele 50 de numere apărute până în prezent să se constituie intr-o urmașă vrednică a primei serii, cea din perioada interbelică, și să răspundă obiectiv și principal dorinței tuturor săcelenilor de a fi cât mai bine informați în legătură cu trecutul de aur al acestor minunate plaiuri românești, cu realitățile zilei de astăzi și cu dferitele aspecte ale

vieții sociale, culturale și economice săcelene.

La ceas aniversar, colectivul de redacție al revistei Plaiuri Săcelene înce să mulțumească tuturor celor care au sprijinit material și moral editarea și apariția revistei. Mulțumiri se cuvin celor care au colaborat și au publicat materiale, răspunzând prezent dorinței noastre de a uni eforturile tuturor săcelenilor pentru ridicarea spirituală a acestor locuri.

Tot acum, se cuvine să ne amintim cu recunoștință de aceia care au contribuit cu talentul și munca lor la creșterea prin ani a revistei noastre, dar care ne-au părăsit prea devreme, lăsând un gol ce nu va putea fi niciodată umplut. Să ne amintim, aşadar, cu pioșenie de domnul profesor Andronic Moldovan, un adevărat creator de discipoli și un admirabil caracter, de domnul profesor Ilie Cujbă, aflat permanent în luptă cu cei care schilodeau frumoasa noastră limbă, de Victor Secăreanu, fiul de mocani care ne-a încântat cu cronicile sale sportive și nu numai.

Este bine, de asemenea, să nu uităm că trăim într-un prezent ambigu, aflat într-o interminabilă tanziție, în care mulți oameni se simt debusolați, iar într-un asemenea climat nu putem rămâne idealisti, impunându-se ca, pe viitor, revista noastră să reflecte cu mai multă pregnanță actualitatea săceleană, să devină o adevărată tribună de dezbatere a multiplelor probleme cu care ne confruntăm cu totii.

Ing. Octavian Taraș
Primvicepreședinte "Izvorul"

DIN CRONICA LUPTEI PENTRU MAREA UNIRE 10 DECEMBRIE 1918 ARMATA ROMÂNĂ INTRĂ ÎN BRAȘOV

Din caietele profesorului Gheorghe Dragoș, aflate în Muzeului Bisericii Sf. Nicolae din, Șcheii Brașovului

Când a intrat România în Razboi, fiul mocanilor din Satulung, Gheorghe Dragoș nu implinise încă 18 ani. Abia terminase gimnaziul "Andrei Șaguna" din Brașov. A fost concentrat și trimis la școala de ofițeri, la Praga și apoi pe frontul italian (perioada în care și-a scris memoriile aflate azi în arhiva muzeului Bisericii Sf. Nicolae). Tânărul român avea să se întoarcă însă pe meleagurile natale, să devină stegar al gărzilor naționale române din Săcele și Satulung și militant activ pentru înfăptuirea Marii Uniri. Se înrolează în regimentul 81 de infanterie, participând la luptele din 1919, în cursul căror avea să fie rănit. Abia după război, între anii 1920 și 1923 își va definitivă studiile comerciale la București și va lucra în învățământ la Satu-Mare și Cluj, ajungând să conducă catedra de Înalte Studii Comerciale și Industriale din Cluj. Intrucât, după Dictatul de la Viena, Universitatea Clujeană se strămută la Brașov, revine pe meleaguri natale ca rector al acestei Academii la Brașov între anii 1944-1945. Profesorul Gheorghe Dragoș se stinge din viață în 10 august 1972 pe meleaguri natale, lăsând în urmă lucrări de mare importanță pentru istoria economică ("Aspecte din viața economică a Greciei - 1935", "Problema aprovizionării în vechea Atenă - 1932", "Contribuția Astrei la propășirea economiei noastre" - 1945) și un mare număr de articole și memorii răspândite în presa vremii.

De la profesorul Gheorghe Dragoș, în arhiva din Șchei s-au păstrat și o serie de izemnări inedite, provenind în mare parte din anii primului război mondial și a perioadei imediat

următoare, ca și din anii grei ai celui de al doilea război mondial. Trei dintre aceste caiete ne-au atras atenția.

Primul caiet, de scurtă întindere, datează din 29 septembrie 1917, de către o zi mai devreme ca autorul să împlinăsă 19 ani și cuprinde o imagine a Brașovului din anii prigoanei de după ocuparea Brașovului de trupele germano-austro-ungare :

,In că de dimineață - mărturisea Gheorghe Dragoș – am mers în dragul meu Brașov, unde cu durere am constatat că nu mai pulsează viața românească de odinioară și nu mai vibrează veselia în ochii oamenilor. Orașul, cu temnițele lui, a devenit un loc de chin pentru mulți de romani înlăuntru fără nici o vină. Mergând pe străzi, mi se părea că aud la tot pasul susținute ieșite din piepturile suferințe ale celor întemnițați. Înapoiat acasă la Satulung, pe-nserate, deși vremea era frumoasă și luna apăruse pe cerul instelat, totuși sufletul meu era copleșit de tristețea satului bătut de soarta pustiului caselor mocănești. Undeva, departe, pe dealuri, cineva doinea din caval jalea plaiurilor săcelene... n

Al doilea caiet, aflat în același fond documentar al Muzeului Bisericii Sf. Nicolae din Șchei, descrie momentul primirii în Brașov, în decembrie 1918, a primelor unități ale armatei române. Comentariul nostru este de prisos, așa că dăm cuvântul autorului :

,In ziua de 10 decembrie 1918, la orele 11, mă prezentasem cu raportul săptămânal din partea secției a IX-a

continuare în pag. urm.

* * IN MEMORIAM * IN MEMORIAM * IN MEMORIAM * *

CONTINUARE

Săcele a Gărzilor Naționale la Comanda centralului din Brașov. Când am intrat în birou, comandanțul Târli Bârsei, profesorul Aurel Ciortea, cu scări de bucurie în ochi și cu emoție în glas mi-a comunicat că a fost anunțat prin telefon de Șeful gării Brașov, că peste o oră și jumătate sosește un tren cu armata română. Îmediat a fost anunțat protopopul Vasile Saftu, președintele Sfatului Național Român din Tara Bârsei, căpitanul Bujor Voina, comandanțul Gărzii Naționale din Șchei Brașovului și alte persoane, în vederea pregătirii unei primiri căt mai insuferabile a primilor soli ai eroicei Armate Române. Sfatul Național și Garda Națională Română din Brașov, cu drapel în frunte, precum și români și româncele din Brașov și din comunele apropiate, care au putut fi anunțate în grabă, au ieșit la gară întru întâmpinarea Armatei Române. La orele 12 1/2 peronul gării era plin de lume copleșită de emoția plăcutei așteptări. Nu peste mult timp s-a auzit din depărtare sunet de goarnă, apoi a apărut la o cotitură locomotiva fumegând și vagoanele încărcate cu soldați. Când s-a apropiat și s-a oprit trenul, din piepturile tuturor au izbucnit vulcanic urale. Din tren a coborât colonelul Dobre, urmat de o patrulă purtând drapelul regimentului. Întru întâmpinare i-a ieșit protopopul brașovean Vasile Saftu cu tot Sfatul Național Român, al cărui președinte era și căpitanul Bujor Voina, comandanțul Gărzii Naționale brașovene, urmați de purtătorii drapelului găzii. După ce președintele Saftu a adresat o caldă urare de bun venit și a sărutat drapelul regimentului și după ce colonelul Dobre, comandanțul batalionului și-a exprimat mulțumirea în cuvinte emoționante și a sărutat drapelul Gărzii Naționale, ca la un semn, toată lumea a început să cânte "Pe-al nostru steag e scris Unire". Apoi s-a hotarat ca în aceeași zi după masă, la orele 4, după ce va fi încărtuit în fosta cazarmă, batalionul 6 vânători, să-și facă intrarea triumfală în oraș însoțit de Garda Națională. Cu aceasta s-a terminat partea a II-a printr-o și mai insuferabilă manifestare de bucurie, prin participarea la primirea în oraș a unui numar și mai mare de români și românce.

Minunata veste s-a răspândit în tot Brașovul și în împrejurimi, așa că la orele 4 d.m., începând de la capătul străzii Vămii (azi "Mureșenilor") și până la Liceul Șaguna, se adunase lume multă femei și bărbați și tineret. Îndeosebi Piața Sfatului era ticsită de lume. Se remarcau în mulțime româncele brașovene în tradiționalele și pitoreștile lor costume și voinicii "juni". Fetele tuturor străluceau de bucurie. La orele 4 și un stert după masă, un sunet de goarnă. Au intrat în strada Vămii un grup de juni călări, apoi o formăție din Garda Națională, urmată de batalionul 6 vânători. La apariția lor, multimea a izbucnit în strigăte puternice: "Trăiască Armata Română! Trăiască România intregită!", la care soldații pășind voinicește, raspundeau cu urale.

A urmat apoi în sala festivă a Liceului Șaguna o ședință festivă în cîstea oaspetelui drag, batalionul 6

vânători. Atât salu și coridoarele, cât și spațiul din fața liceului erau pline de lume. În sala festivă s-au rostit cuvântări înflăcărăte din partea Sfatului Național, al Gărzii Naționale, al Reuniunii Româncelor Brașovene, a corpului didactic al liceului, precum și din partea armatei noastre. Au răsunat apoi avântate cântece patriotice, iar ca încheiere, toata lumea din sală, de pe coridoare și din fața liceului, a început să cânte cu foc "Hai să dâm mâna cu mâna, cei cu inimă română" și să joace "Hora Unirii" apoi să se imbrățișe frânește de bucuria fericitului eveniment, la care au avut norocul să participe".

Conștiința românească a celui care a contribuit, ca mai toți intelectualii generației sale, cu riscul libertății și chiar a vietii, la realizarea dezideratului de veacuri al neamului, Unirea tuturor romanilor, I-a, facut pe bărbatul Gheorghe Dragoș, mai târziu, la 1940 să se revolte împotriva samovolinicului act comis prin scelerata decizie, zisă "arbitraj", săvârșită prin Dictatul de la Viena, prin care s-a amputat din trupul țării o mare parte a pământului strămoșesc. Al treilea manuscris, aflat în aceeași arhivă istorică din Șchei, ne oferă posibilitatea să reproducem poezia "Doina refugiatului", scrisă de Gheorghe Dragoș în acele vremuri grele:

"Eu vin din țara de la miază-noapte
Să port în suflet Gutinu
Pribegie în suflet, n-am tihă, nici zi, nici noapte
Că năpraznică-i jalea, ce aduse pe plăuri străbune
Dușmanul, streinul, hainul!"

"Prin rostul meu se revoltă Horea
Cel frânt pe roată pentru dreptate și pâine
De același neam de grofi cu suflet de câine

"Eu port în suflet istoria
În mine plângere trecutul
Plângere prezentul
și dospește revolta, dar și Gloria de mâine".

Versurile sunt completate de o impresionantă mărturie a autorului: "Acesta versuri le-am scris într-o seară din toamna anului 1940, sub apăsarea durerii ce-o simteam în urma criminalului Dictat de la Viena, opera barbariei fascisto-nazisto-hortiste, când din teritoriul răpit din nordul Transilvaniei, au început să vină la Brașov din ce în ce mai mulți refugiați, cu inimi îndurerate că au fost nevoiți să-și părăsească familiile și plaiurile străbune, ajunse iarăși în robia groșilor".

Aceste mărturii adunate din arhiva Muzeului Bisericii Sf. Nicolae, acum la 88 de ani de la Marea Unire, le putem privi cu admirația pe care trebuie să o păstrăm celor ce s-au jertfit pentru lumina binelui nostru.

Preot Remus Faust
Săcele-Brașov

TUTUIENII

Desprind din imensul tezaur al amintirilor mele Săcelene un nume ce-mi este deosebit de drag, numele Tuțuienilor, acela al vecinilor mei de pe fosta stradă Belu din Satulung, actuala stradă Biserica Română.

Gândul mă poartă spre îndepărtele orizonturi și seninătăți ale primăverii copilăriei, mai exact spre anii dinaintea ultimului, sper, război mondial, anii 30 ai abia trecutului veac, când în vacanțele estivale, revineam pe meleagurile bunicilor mei paterni și când minunații noștri vecini ne întâmpinau cu atâtă căldură și afecțiune, impresionante prin sinceritatea gestului și generozitatea faptei. În rândurile lor Tuțuienii au ocupat de-a lungul zbcmiumatei vieți a familiei noastre un loc aparte.

Tuțuienii au intrat în memoria sufletului meu ca o familie exemplară, articulată pe fondul unei uimitoare antinomii dintre puritatea modestiei existențiale și aleasa noblețe a spiritului, proprii, zic eu, ctitorilor ei, căci despre o ctitorie este vorba, - nenea Ion Tuțuianu și țața Marițica, consoarta sa, născută Crevelescu, oameni, mă tot uit să le aflu egal în ziua de azi, rămânând eu cu uitatul și cu amintirea.

Raporturile familiei mele cu cea a Tuțuienilor au fost întotdeauna excelente, iar superlativelor nu au lipsit niciodată când venea vorba despre viața lor. Familia lor era uimitoare prin admirabila solidaritate ce le ordonase viața, dar și prin comunicarea viei, plină de omenie pe care o cultivau cu toți vecinii dar și cu mulțimea de neamuri și prieteni care nu le-au ocolit casa niciodată.

Mama, Dumnezeu să o odihnească, o iubea în mod deosebit pe țața Marițica, o femeie mărunțică, slăbuță, toată numai suflet și dragoste de oameni. Orice vorbă a dumneaei respira buna cuviință în care, se vede treaba, fusese crescută de părinți și de cei ce i-au purtat de grijă. lute și harnică în toate cele, nu avea timp de taclale și de vorbe-n vânt, deși își afla, prin noianul de treburi, care nu conteneau în casa lor, bunăvoiea de a răspunde unei solicitări sau de a ajuta cu vorba sau fapta pe cei care le călcau pragul. Și nu erau puțini aceștia.

Pricepută și dibace era țața Marițica în toate. Gospodină cu casa pahar, copiii dichisiti și fiecare cu rosturile lor, mica gospodărie pe lângă casă cu orătănnii, purcel și alte cele în deplină ordine, făcutul pâinii în casă în fiecare joi iar plăcerea dumneaei, cu care își împlinea vocația gospodinei perfecte de odinioară, era războiul de țesut pe care îl stăpânea cu meșteșug deosebit, nemaivorbind de procesarea lânii de la spălarea și igienizarea ei, până la firul mătăsos, delicat, vopsit cu gust și aleasă artă și care era transformat în stofe dintre cele

mai frumoase, interesante, transformate, la rândul lor, în pardesie, sacouri și pantaloni - sport de o mare și invidiată eleganță.

Mai era țața Marițica o femeie de o inegalabilă generozitate, har dumnezeiesc, transformat în faptă fără vorbe multe, ce mai, dacă simțea pe undeva, adierea rece și jilavă a necazului sărea cu ce putea și dumneaei intru ajutorarea năpăstuitorului, a loviturii de soartă.

De aceea, cred, dar și pentru hărnicia ei, pentru omenia ei aleasă, Dumnezeu a îndrăgit-o i-a sporit gospodăria, i-a dăruit cu sănătate pe copii, le-a îndrumat și călăuzit cu dragoste divină pașii în viața dăruită, la rândul ei cu ani mulți și senini.

Credincioasă și cu frica de Dumnezeu, țața Marițica își respecta credința cu bunăcuvîntă și cu multă înțelegere a faptelor plăcute Stăpânului a tot și toate. Cinstea Biserica, învățăturile ei, le urma neclintit, muncea din zori până seara târziu, dar duminica și sfintele sărbători le petreceau cu pioșenie și bucurie fie ascultând sfintele slujbe, fie citind cu sârg și deplină înțelegere din mica sa bibliotecă din care nu lipseau Biblia, Viețile sfinților, Acatistele, Almanahurile religioase, cărțile de rugăciuni. Cred că puține sunt fețele bisericesti care știu pe din afară multe din amintitele mai sus cărți, ce să mai spun de interpretarea plină de bună-cuviință a înțelepciunii cuprinse în ele.

Dacă, copil fiind, mă pomeneam la ceasul prânzului sau cinei prin casa și curtea Tuțuienilor, țața Marițica, fără să stea mult pe gânduri, mă aşeza la masă. Era meșteră mare în ale bucătăriei noastre tradiționale. Îmi plăceau în mod deosebit ciorbele dumneaei, altfel construite și drese decât le făcea mama, de sarmale ce să mai vorbesc, neapărat în oala de lut, adevărate capodopere ale gastronomiei patriarhale cu varza tăiată „fir de păianjen”, nici slabe, nici prea unse, acrișoare cu moderatie, și se topeau în gură; când au început să-mi dea tuleiele și am început să deprind rostul paharului cu vin cinstit, de care Tuțuienii, oameni cu frica lui Dumnezeu, nu au dus lipsă niciodată, sarmalele țății Marițica au căpătat în ochii mei dimensiunile unei adevărate minuni a lumii.

Așa a fost minunata țața Marițica, om ales de chiar Dumnezeu să le fie pildă semenilor prin vorbă și faptă, ferită de păcatul cărtirii, pizmei. Soție și mamă devotată familiei, pildă pentru toți cei din jur, neamuri, vecini sau prieteni care în orice împrejurare o pomeneau cu venerație și dragoste.

Mi-i amintesc pe vecinii mei, Dumnezeu să-i odihnească. Marioara și nenea Ion Bulgărea pe care țața

continuare în pag. urm.

* * IN MEMORIAM * IN MEMORIAM * IN MEMORIAM * *

continuare

Marițica și nenea Ion i-au nașit, cum, discutând de te miri ce treabă gospodărească sau de familie i-auzeai zicând:

- Păi nașa a zis că

și ce a zis nașa, asta era, vorba nașii era sfântă, pogorâtă din cea mai pură înțelepciune, vorbă pe care nimeni nicicând nu avea voie să o pună la îndoială.

Cinci copii au crescut, în cea mai aleasă bunăcuvînță țață Marițica și nenea Ion. Cinci copii dintr-o muncă de fochist pe locomotivele cu aburi, cinci copii ce și-au înscriș cu demnitate traectoriile vieții în cronologia Săcelelor, adevărate pilde pentru toți cei în mijlocul căror au trăit, susținuți moral de pilda unei familii ce și-a câștigat respectul și admirarea unanimă.

Pe nenea Ion, soțul țații Marițica, brânean la baștină, în copilăria mea îl vedeam mai rar. Prins în treburile meseriei sale – fochist pe locomotivă cu aburi – lucra în ture, pleca în zori, venea noaptea, iar în vremea răgazului își mai vedea și de o veche îndeletnicire a înaintașilor săi – oieri de când e lumea, de unde se vede că locomotiva cu iadul cazanului ei nu i-a tăiat ataviceelor elanuri.

Era nenea Ion Tuțuianu un om nu prea mare de stat, uscătiv, nu prea răsfătat de odihnă și trai tihnit, purtător al unei neliniști pentru prielnicia familiei sale, binecuvântată cu cei cinci copii – Maria astăzi în vîrstă de aproape 96 de ani, Elena, plecată spre cele veșnice acum cățiva ani, Ion fiul mai mare, emblematicul Ion, admirabilul sportiv, omul întreprinzător și plin de inițiativă, admirabilul familist și om de lume, entuziastul și devotatul săcelean care ne-a părăsit în iarna lui 2003 la venerabila vîrstă de 89 de ani, Gheorghe, celebrul pilot, mândria aviației și pilotajului românesc într-o vreme a marilor performanțe ale domeniului, exceptionalul om de lume, suflet generos, prieten devotat, actualmente stabilit la Paris și Ana mezina familiei, fata alcătuită din lumină și zâmbet, purtătoare a tuturor seninătăților, nu puține la număr, ale acestei minunate familii, astăzi mamă și venerabilă bunică și o și mai venerabilă străbunică.

Era nenea Ion un om tacut, dar nu scump la vorbă atunci când considera dumnealui că vorba pleacă din mintea și de pe buzele omului cu rost anume, nu-l vedea nimeni flecărind pe la poartă ci mai degrabă rânduindu-și treburile prin gospodărie, plecând și venind de pe la lazuri unde își făcea fânul, rânduindu-și cheresteaua din arborii cumpărați la licitații și pe care o pregătea pentru casele pe care le-a construit fiecărui dintre copii la Brașov.

Pe noi copiii, este drept, ne cam speria aspectul oarecum neobișnuit al fizionomiei sale, dominate de sprâncenele neobișnuit de bogate, care nici nu se

despărțeau deasupra nasului, formând o perie deasă gata să acopere cavitățile oculare abia vizibile.

Auzeam șușotindu-se prin casă că Tuțuianu este foarte sever în relațiile cu copiii, exigent față de ceea ce făceau și întreprindeau, dar niciodată n-am auzit că ar fi un părinte ce ar depăși prin atitudini și comportament standardele ortodoxe, deși în epocă corecția corporală se practica chiar și în familiile cu pretenții intelectuale.

Mi-l amintesc plin de bunăvoie, atent, grijuilu la nunta Anei cu Tânărul și frumosul Mircea Proca, aveam atunci în jur de 20 de ani și parcă, deodată temerile copilăriei s-au spulberat și în fața mea s-a ivit sufletul deosebit de generos al acestui om pe căt de interesant pa atât de devotat misiunii sale de părinte, vocație atavică, cutumă ce stipulează obligația celui ce a dat viață unei ființe să facă tot posibilul ca progeniturilor sale să le dăruiască nu doar aripi dar și spațiul necesar plămădirii fericirii, întrupării unui ideal.

Nenea Ion a făcut acest lucru deplin.

Câți dintre părinții de astăzi nu și-ar dorii să se poată împlini cum a făcut-o înțeleptul tuțuian (în interpretare etimologică om, locitor al unei culmi muntoase, cioban ardelean) care nu a părăsit rânduielile lumii acesteia până nu și-a văzut copiii fiecare la rosturile și casele lor, aşa cum un bun gospodar nu lasă o treabă neisprăvită sau tot amânată de astăzi pe mâine.

Sfârșitul ultimului război mondial, am în vedere anul 1945, a tulburat profund apele vieții noastre abia limpezite după două decenii de relativă liniste care au urmat Marii Uniri din 1918. Venise o vreme prin anii 20-30 când oamenii au simțit din nou imboldul, chemarea zidirii, împlinirii unor vise plămădite în tinerețea fiecărui om cu scaun la cap și tragere de inimă pentru o viață mai bună pentru sine, dar mai ales pentru urmași pe care îi dorea mai ocrotiți, mai la adăpost decât le-a fost dat părinților și străbunilor.

Nu a fost să fie aşa, dar copiii Tuțuienilor nu au stat sub vremuri, vorba lui Miron Costin („Nu sunt vremurile sub om, ci bietul om sub vremuri” – vezi Letopisețul țării Moldovei de la Aron Vodă încoace, cap. XVIII, parag. 12) ci au luat viața în piept, păstrând din învățătura și înțelepciunea părinților bunurile cele mai de preț – bună cuviință, credință în dreptate și dragostea de muncă. Mă uit la cei ce mai sunt printre noi, mă gândesc cu pioșenie la cei petrecuți la cele veșnice și mă cuprinde un sentiment de profundă admirare pentru drumul lor neabătut, curat, onest, prin hățul unei jumătăți de veac plin de capcane și ispite de care au știut să se ferească și le-au întors spatele cu demnitate.

continuare in pag. urm.

** IN MEMORIAM * IN MEMORIAM * IN MEMORIAM *

continuare

Ion, fiul cel mare al Tuțuienilor, neuitatul meu prieten, deși ne despărțeau 13 ani ca vîrstă, a fost și va fi mereu pentru mine o interesantă întruchipare a ceea ce este spiritul românesc în posibilele lui evoluții, nestingherite de rigorile stupidităților proprii unor alcătuiri sociale artificiale.

Activ, întreprinzător, neliniștit, cum îi șade bine unui bărbat stăpân pe viață și destinul său, Ion respinge hotărât lațul constrângerii totalitarismului românesc, declanșat la început timid prin anii 1946-1947, devenit agresiv în anii următori, drept care renunță la postul de tehnician din cadrul întreprinderii de automotoare, aflate sub jurisdicția Căilor ferate brașovene și, profitând de o conjunctură favorabilă, intră într-un business cu obiect de activitate transportul auto. Regimul comunist, conștient de faptul că nu poate face față unui segment de care depindeau foarte multe ramuri ale economiei – transportul a permis o vreme dezvoltarea unor capacitați private.

Ion își cumpără în împrejurări necunoscute mie un camion, bineînteleș la mâna a doua (second-hand), de fabricație americană, având o înfățișare desuetă chiar pentru acei ani, o înfățișare care nu putea să nu stârnească hazul, până când cei care aveau treabă cu el și-au dat seama că mașina nu prea mare (de vreo 2,5 – 3 tone) era, este drept, caragioasă dar foarte funcțională. Funcționa pe doar 4 roți, cele din spate parcă ceva mai mari, era bine înțepenită, pornea cum zic șoferii „la sfert”, era întreținută cât se poate de bine de șoferul Imre, un consătean de-al nostru, cu câțiva ani mai mare decât mine, devenit martor și participant la multe din aventurile noastre puse la cale de Ion. Colac peste pupăză, marca mașinii americane era INTERNATIONAL și cum în acea vreme, nici una nici două, se cânta imnul internaționalei comuniste, chiar aşa intitulat „Internacionala”, să vezi poante brodate pe această temă de care cred, securitatea avea știință dar, dându-și seama de nevinovăția lor, cred că le trecea cu vederea.

Umbila mașina lui Ion, Internaționalul, „fără hodină”, cărând tot ce apuca de la cherestea și materiale de construcții, lemele, pepeni, cartofi toamna la București și Ploiești, mobilă, fân de la lazurile de pe Tărlung și Gârcin, vin pentru restaurantele săcelene ale lui Nicu Barbu, Traian Median, Vasile Mircan (Dobanu), Nicolae Jinga, dar și pentru cel al lui Moise Popa de la Pârâul Rece, locanda de elită pe vremuri, unde Ion era omul și prietenul casei și avea mereu ușa larg deschisă.

Concurenții loiali ai lui Ion în materie de cărușie-auto erau în acei ani inginerul Radu Bratosin (Ticu) frumosul și strănicul om de lume, frații Pârciog și Costică

Cursaru din Cernatu, acesta fiind un combatant consacrat încă din anii 30, un munte de om, în egală măsură muncitor neobosit, dar și iubitor de viață și petreceri cu vin bun și lăutari.

Deși afacerile lui Ion prosperau în nebănuș de alerte ritmuri, el rămânea același prieten plin de afecțiune al celor din generația mea, ne întâlneam în excursiile pe Ciucăș, la cabana Clăbucet, pe Piatra Mare sau la petrecerile noastre modeste dar pline de farmec, iar el, din când în când, ne punea la dispoziție „haiosul” INTERNATIONAL pentru o escapadă la baie la Tărlung sau pe valea Gârcinului, când se încingea și câte un chefulă pe cinste iar noi îi cântam pe muzica celebrului imn al Internaționalei catrenul compus de veșnic inventivul Mircea Bodeanu, fratele lui Irimițu Bodeanu:

Hai la baia cea mare,
Rob cu rob să ne spălăm
În Internaționalul
Mașina lui Ion

Auzindu-ne Ion izbucneea în homerice hohote de râs cum doar el știa să o facă și bineînteleș mai dădea „un rând”, fericit de compania și spiritul mereu viu, plin de voie bună, alimentat de un nesfârșit repertoriu de cântece care mai de care mai pline de gingăsie, de umor și improvizări pline de haz. Nu lipseau din repertoriu piesele: Hai la Marius și Matei! C-au deschis o cărciumioară.... Cine cântă noaptea la fereastra mea?..., O, vis al vietii studențești, din vremuri depărtate.... Deschide, deschide fereastra.... Bun rămas, prieten dragi..., Suflecată până la brâu.... De dragul fetelor frumoase..., În grădina lui Ion..., dar ce să mai spun de șlagărele deceniilor anterioare: Mână birjar..., Când felinarele s-aprind..., Zaraza..., Iubesc femeia.... Hai să ne-întâlnim sămbătă seara..., Mandolinata.... Mi-a cântat un rus din balalaică.... De ce nu vii...!?

Este oportun să o spun în acest context că apetența pentru cântecul interpretat frumos, cu eleganță am dobândit-o de la domnul profesor Florin Pană, excelentul violonist, dar și dirijor al Casei de citire și al corului bisericii noastre Sfinții Arhangheli pe care mi l-aș dori să sună profesionist cum sună sub bagheta măiastră a fondatorului său și apoi a lui Mircea Bodeanu, iar în vremea din urma a existenței sale (anii 50), a lui Genu Șerban.

Au fost anii imediat următori terminări războiului – sfârșitul anilor 40, ani grei, dificili. Cu mizerie, scrâșnete și mari lipsuri materiale, iar un drum la București, determinat de cine știe probleme sau necazuri nu era chiar la îndemâna oricui și pentru mulți dintre noi „Internaționalul” lui Ion a fost de multe ori salvarea, mai în cabină mică și strâmtă,

continuare în pag. urm.

* * IN MEMORIAM * IN MEMORIAM * IN MEMORIAM * *

memorială

mai în lada protejată de o prelată zdravănă când Ion, dacă însoțea cursa, în spiritul funciarei sale generozități, ne mai dădea și căte o masă la restaurantele în care era întotdeauna bine primit și omenit.

La București, stația de plecare a „Internationalului” pe drumul spre casă era renumitul, în epocă, restaurant Cioceanul, de pe Bulevardul Ștefan cel Mare (vis-a-vis de Dinamo), părinții. Săceleni de origine, ai frumoasei sau, mai bine zis, încântătoarei Margareta, prietena noastră atât de admirată și iubită, devenită Tuțuiianu prin căsătorie cu fratele lui Ion, celebrul, aşa cum am amintit, as al aviației militare și sportive din România din anii 30-50 ai secolului trecut.

Furat de torrentul amintirilor, zăgazul cărora abia sășeaptă să fie doar un pic slobozit din chingile uitării, era să treacă cu vederea poate aspectul cel mai bine articulat din complexa structură a personalității lui Ion Tuțuiianu – atașamentul, **vocația pentru moralitatea existenței**.

Era Ion un om profund devotat familiei sale, prietenilor, un domn care știa prețul respectării cuvântului dat, un îndrăgostit de natură, un pasionat excursionist, un admirator al frumosului, inclinație confirmată și de marea prietenie care l-a legat de marele artist fotograf care a fost Öesi Gödri, săceleanul nostru, alături de care a străbătut munții noștri mai apropiati sau mai îndepărtați cu rucsacul în spate și aparatul de fotografiat în mână, mărturie fiindu-ne albumele de fotografii sper încă păstrate în arhivele Tuțuienilor.

Sportul, îndeosebi fotbalul vara și skiul iarna au constituit pasiuni vii cultivate îndelung în viața lui Ion, iar ghetele cu crampoane le-a agățat în cui hăt-dincolo de 40 de ani. Izvorul a avut în persoana admirabilului mijlocăș, care a fost Ion, un component de nădejde, pasionat, talentat și devotat susținător al echipei în clipele grele ale existenței ei la sfârșitul anilor 40 și în deceniul ce a urmat acestora.

Coechipier cu prietenii săi apropiati, avocatul Nelu Bujilă, un remarcabil talent, cu Puri Fugaciu, Petrică Boroș, Torică Boghici, Nelu Voina, Victor Moroianu, cărora li s-au adăugat tinerele speranțe și autenticele talente Gică Jinga și Viorel Șerbănescu, Ion a înscris o pagină de neuitare amintiri în cronologia acestui club sportiv care și-a adus o contribuție memorabilă la promovarea vieții sportive și a unui standard de înaltă civilizație în atmosfera Săcelelor de după primul război mondial.

Alături de un alt mare „Mecena”, săcelean îndrăgostit deopotrivă de fotbal și ski, iubitul său prieten dr. Irimițiu Bodeanu, Ion rămâne așa cum am arătat o figură emblematică a omului complet – hamic și destoinic muncitor, un familist, un prieten devotat, un îndrăgostit de natură, un

excellent sportiv, un mare om de lume, un generos, un îndrăgostit de viață cum puțini mi-a fost dat să-i întâlnesc în anii trecerii mele.

Mi-l amintesc, copil fiind, în iarna lui 1940-1941, cum

îi urmăream cu sufletul la gură evoluția cobeorării pe ski a Cioceanului. Așteptam aproape o oră de la plecarea lui cu skurile pe umăr momentul năvalniciei lansări pe pantă aș zice imposibilă, stărmind adevărați nori de zăpadă (Cioceanul abia fusese împădurit în 1939 pe partea dreaptă a versantului său). Nu-mi imaginam cum o putea face, de ce curaj nebun dădea doavadă, cătă tenacitate se ascundea în sufletul și trupul acestui om atât de bun, de deschis, de uman.

La sfârșitul anilor 50, când comuniștii s-au articulat mai consistent în economie, transportul-auto privat a fost încet-încet constrâns la extincție, iar Ion nu se putea nicicum împăca cu gândul intrării „la stăpân”, drept care s-a gândit ce s-a gândit și-a inventariat priceperile, chemările și a decis că locul lui de muncă să fie pădurea, mai exact o întreprindere care se ocupă de exploatarea lemnului, dar nu birourile ei, ci chiar pădurea, parchetele, munca înfrățită cu mișcarea, umblatul, dar și cu aerul pur al muntelui, contactul cu oamenii simpli tapinarii și „drujbarii” cu care a făcut casă bună. S-a gândit bine Ion, nu se prea îngheșua multă la o asemenea treabă în care nu arareori te confruntai cu frigul, ploaia, asprimile locului, nemuștumurile muncitorilor, dar de departe totuși de zbuciumul adeseori nărod al politicienilor și pe atunci încă puțin stăpâni pe gândirea lor, dată pe mâna celor îngheșuți la porțile puterii.

Să tot fi fost cu vreun an doi înainte de evenimentele din 1989, când, venit pe la noi, Ion m-a rugat să-i recomand un avocat deoarece are de rezolvat niște probleme la Casa de pensii. Mi-a arătat atunci cartea de muncă. Am rămas uimiti. Avea aproape 60 de ani munciști pentru care cotizase la C.A.S. Ne-am amuzat, firește, dar am și închinat după cuviință, cifra 60 părându-mi-se mie impresionantă ca atare, dar, pasămite ca stagiu în ceea ce se cheamă „câmpul muncii”!

Căsătorit cu Marioara Calotescu, o distinsă domnișoară economistă, de care l-a legat o mare și îndelungată prietenie, Ion devine un familist respectabil, înscriindu-și performanța în seria celorlalte împliniri la aceleași standarde înalte. Chiar nunta lor, care a avut loc a doua sau a treia zi a Crăciunului din 1957, a fost o petrecere plină de voie bună și generoasă ospitalitate în spiritul omeniei ce a luminat viața a doi temeinici gospodari de vocație cum a fost Ion și mai este și astăzi Marioara.

Dumnezeu i-a răsplătit cu un urmaș demn de toată lauda, Mihai (Mihaiță cum l-am alintat noi în copilăria sa,

continuare

demult înregistrată în panteonul amintirilor), astăzi un prosper întreprinzător și om de afaceri, patron și manager alături de soția sa, Melinda, al cunoscutei fabrici de mobilă „AMICA”, și fibra Tuțuienilor! o firmă astăzi de succes, o marcă de onorabilitate, înscrișă perfect în tradiția unei familii le fel de prestigioase și onorabile.

De fapt, fiul lui Ion actualizează o lecție de filozofie a vieții, poate cea mai edificatoare dintre ele, reductibilă la o idee pe căt de simplă pe atât de convingătoare potrivit căreia omul în scurta lui trecere trebuie să-i arate lumii cine este și ce poate, iar ceea ce este și poate să le fie oamenilor de folos. Dacă unui asemenea comportament îi adaugi dragostea de munca pe care tu îți-ai ales-o, îndrăgind-o, respectând-o, se pare că miraculoasa cheie a succesului se află chiar în mâna ta.

Stau și mă întreb astăzi ce s-ar fi făcut nenea Ion Tuțuianu, bunicul, dacă prin anii 20-30 ai trecutului veac să-ri mulțumit să-și ia simbria de fochist pe locomotivă și să-ri fi zdrobit capul cum să o împartă la cele șapte guri pe care le avea de hrăniti!?

N-a pregetat însă să se zbată, să gândească cum ar face să înfrunte viața și altfel – mai o văcuță-două, mai lazurile cu fân, câteva oițe, stofa de casă și firele peste care era stăpână țața Marițica, mai dădea căte o fugă până la Fetești, între două ture, de unde cumpăra strășnicul cașcaval de Dobrogea cu care aprovizia molipsitor al acestui prieten al nostru inedit prin farmecul și cunoscute în epocă băcănii, mai cumpăra la licitație bușteni și-i făcea cherestea, făcea ce făcea, iar mintea lui de om simplu, stăpânită de buna cuviință și mereu activul spirit de observație, dar și de dragostea și răspunderea față de familie, lucră, lucră întruna. Fără îndoială, cu folos.

Sau prietenul meu, simpaticul, inconfundabilul Ion!? Ce era să facă prin 1946, 1947? Să se plece în fața avalanșei puterii comuniste!? N-a vrut.

A observat că există o cerere mare în transportul auto și posibilitatea de a lucra liber, pe cont propriu. A făcut ce-a făcut, s-a împrumutat și și-a cumpărat caraghiosul International, de care râdeam de ne stricam când il vedeam! Dar Ion a avut răbdarea și perseverența să transforme aparenta gloabă într-un armăsar mai modest, dar care și-a făcut ani în sir treaba și l-a ferit pe Ion de servitul comunismului. În această linie de gândire, desigur, într-o conjunctură cu totul nouă și-a înscris și Mihai viață, iar curajul,

perseverența, armonia familiei i-au adus bucuria performanței. Ce mai, cînste lui – a reconfirmat substanța soția sa, Melinda, al cunoscutei fabrici de mobilă „AMICA”, și fibra Tuțuienilor!

Sentimentul și bucuria prieteniei făceau parte din

fînța lui Ion Tuțuianu, o dorință în plus a marii și minunate sale omenii.

Adeseori îi întâlneam în casa sa atât de ospitalieră pe profesorul Gheorghe Dragoș, pe care îl venea, pe domnul Dumitru Dumitrescu Pîrvu (nenea Mitică), pe doctorul Irimițu Bodeanu. Erau momente unice și de o

înălțătoare frumusețe morală dominate de seninătatea evocărilor, de căldura prieteniei sub semnul căreia s-au petrecut odinioară atâtea evenimente apparent simple, dar semnificative dintr-o viață în care omul, omenia, onorabilitatea, cînstea și valorile erau la mare preț.

Dar cum aş putea să-l uit în acest context pe prietenul de suflet al lui Ion, pe mult mai Tânărul Alexe (Tuț) Mircan, viitorul profesor de limbă și literatură italiană de la Universitatea din București!?

Nimeni nu cântă mai frumos ca Tuț la petrecerile noastre iar pe Ion pur și simplu îl fascina glasul lui împedite, timbrul lui catifelat, râsul atât de delicatește sa.

De sărbătoarea sfântului Ion ne abăteam adeseori și pe la casa sărbătoritului, iar dacă din compania noastră făcea parte și Tuț însemna că acolo ne și „impotmoleam”.

Începeam cu „În grădina lui Ion”... „Bun rămas prietenii dragi”.

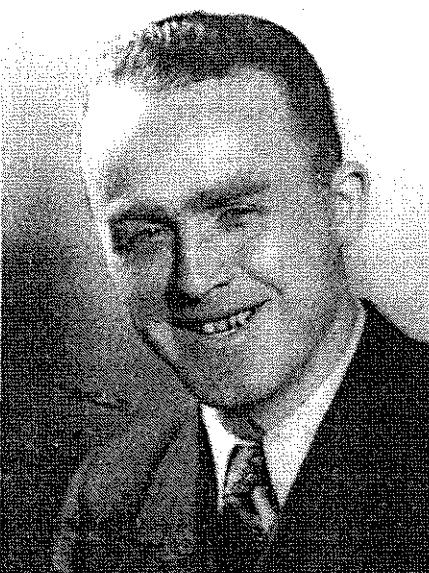
„Piatra piatră” și încheiam (vorba vine) cu „Cântă cocoșeji-

n zori de ziua” – Unde sunt toate acestea!?

Undeva într-o lume ce-și va cunoaște în curând destrămarea și totuși, mă gândesc că cineva va răsfoi paginile revistei, cândva, peste ani și va încerca în măsura în care îl va ajuta imaginația, să reconstituie o lume mai săracă în tehnologii, mașini și sofisticate construcții, dar mai bogată sufletește în care omul și freamătușul înimii sale făceau legile nescrise ale trecerii noastre prin lume.

Faptul că Gheorghe, fratele mai mic al lui Ion Tuțuianu a fost unul dintre idolii generației mele este un

continuare în pag. urm.

Ion Tuțuianu

continuare

lucru de necontestat. Un idol ale cărui performanțe ne fascinau și ne aruncau în suflet nefastul gând al modestiei noastre masculine față de miraculosul zburător ce-și călărea și stăpânea cu atâtă incredibilă autoritate metalică, uriașă pasăre.

Nu ieșisem încă din îmbrățișarea plină de tandrețe a copilariei când, în timpul unei vacanțe de vară petrecute la Săcele, am văzut minunea dansului fantastic al păsării strunite de Gheorghe Tuțuiianu, care obișnuia să-și salute prezența la Brașov prin săgetarea aerului deasupra casei sale părintești la nu mai mult de 20 m înălțime (deci și deasupra casei noastre aflate vis-a-vis) într-un zgomot infernal, care îi trezea din veșnicia somnului chiar și pe cei demult deveniți oale și ulcele.

După acrobaticele survolări ale caselor noastre, la vreo câteva ore apărea Tânărul frumos, echipat în eleganta uniformă a armatei militare românești, care ne cufunda într-un nou ocean al uimirii prin firescul și jovialitatea comportamentului său.

Acesta este Gheorghe Tuțuiianu, membrul as al aviației românești, deopotrivă al aviației militare ca și al aviației sportive, un om fermecător, jovial, plin de umor și disponibilitate spre comunicare un om oarecum paradoxal, dacă paradoxul poate integra fireasca uimire în fața unui om care alternează ipostaza pericolului maxim, cu cea a comunicării sub semnul zâmbetului și cel al bonomiei.

În anii adolescenței mele târzii, în anii imediat următori terminării războiului, anume împrejurări m-au apropiat de Gheorghe și am reușit să-i cunoască mai bine. Mai profund admirabila alcătuire a sufletului său deosebit de generos și sensibil. Regăseai și în ființă să acea componentă de considerație față de aproape pe care o întâlnieai la Tuțuieni și care îi făcea îndrăgiți de cei care îi cunoșteau sau trăiau în vecinătatea lor.

Într-o vreme dificilă pentru mine și familia noastră și de „relâche” pentru cariera sa militară în anii de după război, Gheorghe m-a solicitat să-l ajut în efectuarea unor lucrări. Am lucrat cu multă plăcere și am descoperit în ființă lui omul inteligent, priceput, activ pe care totuși nu-l puteam asocia cu temerarul zburător care mi se părea ieșit din comun, neobișnuit, aparținând unei alte lumi decât aceleia în care îmi plimbam eu existența.

La puțin timp, să tot fi trecut un an de la colaborarea noastră, aflându-mă la București, unde el revenise de data aceasta în calitate de comandant al aeroportului Clinceni și m-a invitat să mă „facă” un zbor. Era, cred, prin 1946 sau 1948, evident, nu mai zburasem, tentația era enormă, dar amintirea evoluțiilor sale acrobatice, n-aș zice că nu mă punea pe gânduri, făcându-mi inima chiar mai mică decât cea a unui purice. Dar puteam să declin o asemenea ofertă? Puteam să mă autoumilesc, să-mi deconspir teribila frică! Nu, era chiar imposibil.

A doua zi dimineață, era o vreme ușor învolturată. Cu un autobuz al aeroportului am ajuns la „locul faptei”, eu emoționat, de, ca la primul zbor, am văzut respectul cu care era tratat Tânărul comandant de subalternii săi. Mi-a arătat avioanele, mi l-a arătat pe cel cu care vom zbura, după care, la vreo oră, când cerul s-a mai limpezit, m-a întrebat:

- Ei, ești pregătit!? Hai să mergem!

La început, recunosc mi s-au cam înmuiat picioarele, dar mi-am zis „fie ce-o fi”. Mi-am pus cascheta, mi-am aşezat pe nas ochelarii și mi-am luat cuminte locul din spate după care m-am legat cu niște curele late, probabil pentru a nu fi „basculat” la o eventuală manevră mai neprevăzută pentru un ageamiu.

Cred că în toate aceste operațiuni am fost ajutat de cineva din personalul aeroportului. Eram atât de

emoționat încât întregul ritual preliminar l-am uitat acum cu desăvârșire.

Gheorghe s-a urcat în carlingă cu o dezinvoltură de călător într-un tramvai, fapt ce mi-a mai dat un strop de curaj, zicându-mi că „n-o fi dracul atât de negru” de vreme ce Gheorghe se urcă în avion atât de senin și liniștit.

Nici n-am apucat să mă dumiresc prea mult că mi-am și văzut rulând pe pistă cu o viteză neobișnuită pentru mine și la un moment dat am simțit că o mână nevăzută mă desprinde de pământ și mă așeză într-o neobișnuită plăcută plutire. Am uitat să precizez că mă aflam într-un avion-școală, polonez, pare-mi-se cu două locuri, iar din carlingă îmi ieșea doar capul, apărat de un parbriz. De la postul de comandă Gheorghe îmi dădea indicații, să mă uit peste bord, iar când am văzut pământul depărtându-se am avut un sentiment straniu al unei călătorii spre o lume în afara celei reale, existentă în supozitii, asupra existenței căreia aveam dubii, iar acum chiar începusem să cred în

Gheorghe Tuțuiianu

* * IN MEMORIAM * IN MEMORIAM * IN MEMORIAM * *

CONTINUARE

ea, în existență ei. Încercam un sentiment magnific, inefabil. Gheorghe îmi dăduse ceva neobișnuit, un semn de mare preț al prieteniei sale, de care nu cred că au beneficiat foarte mulți dintre cei care l-au cunoscut.

Au urmat câteva lupinguri (looping) asupra cărora m-a avertizat, apoi o coborâre aproape în picaj asupra unei căruțe cu doi cai pe care el a luat-o ca „țintă”, un alt sentiment în care se împleteau voluptatea vitezei detasării și apropierii de pământ cu amenințarea unui posibil și fatal pericol, de care aproape că uitasem, prins de mirajul zborului.

Când după un sfert de oră am aterizat eram aproape năucit, simțeam că eu nu mai sunt cel dinaintea zborului, aparțineam deja unei alte lumi – a celor ce au reușit să se desprindă fie și o clipă de pământul din care am fost izvodit și ne vom întoarce spre o lungă, cine știe cât de îndelungată odihnă.

După masa de prânz, Gheorghe mi-a mai rezervat o surpriză, de această dată protagonistul evoluției fiind chiar el, în ipostaza care l-a consacrat printre marii piloți ai aviației sportive românești și internaționale din veacul trecut.

Să tot fi fost pe la orele 4 (16) când, din unul dintre hangarele de la Clinceni, mecanicii au scos avionul-bijuterie, Bucker-Jungmeister, un soi de jucărie de mare preț, roșie ca focul, strălucind de curătenie și deosebită grijă și întreținerii. Urma ora de antrenament a maestrului, care nu era altul decât Gheorghe Tuțuianu. Parcă îi văd și acum pe piloții și mecanicii de la Clinceni cum au scos scaunele în fața blocului administrativ, oferindu-mi și mie unul, aşteptând ca la un mare spectacol (asta și fost) evoluția Tânărului de 30 de ani care apucase deja să se acopere de glorie în bătăliile aeriene ale celui de al doilea război mondial, victorios întotdeauna și miraculos strecurat printre ghiarele morții care l-a pândit perfid nu odată. Ființa acestui om minunat s-a dovedit a fi mai tare și mai hâtră chiar decât moartea.

Odată ajuns la pista de decolare, Gheorghe schimbă câteva cuvinte cu mecanicii și, echipat cu un elegant combinezon alb, parcă îi văd și acum, urcă sprinten în carlingă și într-un minut, nu cred să fi fost două, turează motorul după care demarează în trombă. Eleganta mașinărie, bondarul roșu rulează scurt pe pistă și se înalță brusc vertiginos, parcă cuprins de o nebunatică euforie. Urmează tot felul de figuri, looping-uri, care mai de care mai măiestre și care astern o respectuoasă tacere pe buzele celor 15-20 de spectatori, piloți și ei în marea lor majoritate.

După sofisticate geometrii aeriene care au durat minute bune, unul dintre „spectatorii”, nereușind să se abțină, a exclamat:

- E nebun!

Prin fața scaunelor noastre, la doar cățiva metri, paralel cu solul, la doar 1,5 – 2 m, a trecut de câteva ori vijelios Gheorghe Tuțuianu, călărinu-și autoritar miraculosul bondar. Apoi, ca și când nimic nu s-ar fi întâmplat, bondarul nostru parcă s-a domolit și de undeva, dintr-un capăt de pistă a apărut linăștit și s-a așezat cuminte chiar în fața noastră. Toti au izbucnit în frenetice aplauze, iar Gheorghe a coborât la fel de sprinten din jucărica lui, din bijuteria roșie ca para focului de parcă s-ar fi dat jos de pe bicicleta cu care a dat o fugă până la colț să cumpere un ziar.

Asemenea amintiri nu au dreptul să moară, ar fi deopotrivă un comportament pe cât de nedrept, pe atât de necivilizat față de o valoare inegalabilă a vieții interbelice românești, săcelean atât de devotat tradițiilor noastre, un om care prin viață și amploarea generozității sale trebuie să devină un simbol al curajului, perseverenței și dragostei pentru excelență și absolut.

Împrejurările vieții l-au purtat pe Gheorghe Tuțuianu în Franța, la Paris, unde locuiește de aproape trei decenii alături de minunata sa doamnă, frumoasa și încântătoarea Margareta Cioc-Tuțuianu, fiica distinsă a familiei Cioc, săceleni la origini, proprietari ai cunoscutului restaurant bucureștean, o adevărată oază a întâlnirii mocanilor noștri stabiliți sau trecători prin București, prietena și colega noastră de generație, neuitata interpretă a Monei din Jocul de-a vacanță a lui Mihail Sebastian jucată la Casa de Citește a Bisericii noastre Sfinții Arhangheli în 1957.

O tempora!

Ce lume frumoasă! Ce oameni admirabili! Ce suflete pline de freamăt și aleasă sensibilitate. O adevărată istorie a unei lumi care trăia în numele iubirii și al respectului față de aproape.

Să sperăm pe curând într-o carte în care să prinDEM ca într-o miraculoasă salbă tot acest tezaur al unei lumi ce trebuie să supraviețuiască unui zbucium, poate, prea mare și gălăgios pentru darurile cam searbe de pe care ni le oferă în schimb.

Dr. Dimitrie Cazacu

* * IN MEMORIAM * IN MEMORIAM * IN MEMORIAM * *

ŞOAPTELE TRECUTULUI

-Oamenii buni gospodari întemeiază faima familiei-

Într-o plimbare făcută în frumoasele noastre zile de toamnă, pe străzile asezate sub culmile Highișului Săcelean, vezi casele din piatră, cărămida sau lemn ridicate de destoinicii bărbați, iar, de intri în ele, descoperi frumusetea orânduită de priceperea femeilor acestora, mocancele.

Destinul acestor familii și în special al mocancelor le-a fost călăuzit cu bunăvoieță de promia cerească fiindcă, adesea, tatăl pleca în plăuirile montane, în sesul Bărăganului sau în băltile Ialomiței sau Brâilei pentru a agonisi existența familiei, iar mama, mocanca, rămânea acasă, îngrijind de treburile gospodăriei, creșterea pruncilor, pregătindu-i pentru a deveni alți tați cutezători și alte mame care să perpetueze existența neamului.

Manufacturarea unuia dintre produsele de bază ale turmelor lâna – constituia preocuparea de bază a femeii pe o perioadă de aproape un an de zile.

Ambalată în saci mari, lâna era trimisă pe calea ferată, din Jără, până la Dărste, însoțită de un fracht (scrisoare de trăsură). Se ridică de către unul din cărușii de bază (om de încredere) al zonei, care o aducea acasă, primind în schimb semnătura de ridicare a coletului și banii aferenți.

Se impun spre aducere aminte câteva operațiuni ale primei etape de prelucrare a lânii acasă : opărirea lânii pentru degresare, spălarea acesteia în apă curgătoare, uscarea și curățirea ei de impurități, vopsirea în culorile dorite cu coloranți naturali. Urma trecerea lânii la torcătorie pentru obținerea firelor comandate și, apoi, trecerea la urzitoare pentru punerea firelor pe sulul cel mare al râzboiului de Iesut. Pentru obținerea stofei, se foloseau printre altele sulul cel mare, mosoare mari din lemn, ite, spață, furci, zimți, suveică, sulul cel mic, sănătuit în lungul lui pentru strângerea, respectiv trecerea Iesăturii și formarea valului de stofă. Tot cu îndemnătările ei mănuși și cu experiența acumulată în timp, pe lângă stofă în două ițe pentru costume de bărbat sau femeie, mocanca țesea stofă în patru ițe pentru talioare, pardesie, paltoane, macate, cuverturi, preșuri alese în diferite culori și modele, covoare de perete, cănuri într-un lîr sau două, gri sau albe (spălate și înălbite cu ajutorul fumului de sulf).

Valul mare de stofă afănată se predă la piuă și tease pentru finisare, de unde se primea un val mic, gata de valorificare.

Mare era bucuria când banii intrau în casă, bani care acoperau nevoile gospodăriei. Semnificativ este faptul că de Paște, în fiecare an, toți copiii primeau îmbrăcămintă și încălțăminte noi care se purta la început numai duminică și în zilele de sărbătoare.

Femeile, puțin școlite, aveau în schimb mult bun simț și multă înțelegere pentru o viață casnică ordonată și corespunzătoare celor mai

exigente cerințe ale vremii, fără reguli scrise ci știute și moștenite prin tradiție, convinse că principiile de ordin religios și moral sunt stâlpii eterni ai vieții omenesti.

Ocupația prelucrării lânii se suprapunea pe cele trei segmente ale ciclului școlar : grădinita, școala primară și gimnaziul, perioade în care mama avea preocupări tot atât de importante în educarea copiilor ei.

Știa ea oare că truda în îngrijirea copiilor se incadrează astăzi în etape didactice ? (educația sensibilității, educația morală, educația intelectuală, educația sanitară și cea senzorială) Funcție de vîrstă, mama însărcina copiii cu treburile firești ale casei, adevărate activități formatoare pentru copii (curățenia în casă, curte, grădină, stradă, hrănirea vietuitoarelor din curte, pregătirea mâncării, cumpărături și altele). Era o educație aspiră, pozitivă, copilul trebuind să învețe totul numai din și prin experiența proprie. În paralel, copilului nu i se acorda nimic numai pentru că cerea, ci dacă avea nevoie. Familia susținea că e mai bine să fie ținuți în frâu copiii prin sentimentul rușinii de lume și fricii față de Dumnezeu și prin îngăduință decât prin frică.

Cările de afirmare de-a lungul anilor au fost munca stăruitoare, voință și tăria de caracter, dobândirea de prietenii statornice, cinstea și moralitatea ca zestre de mare preț. Sub această formă familia a putut depăși greutăți de neînchipuit datorate vitregiilor naturii (secetă, inundații, zăpezi, geruri) pentru bărbați și grija pentru realizarea unei familii sănătoase și bine

eduicate, pentru ea-mama mocancă.

Viața copunându-i-se din umbre și din lumini, mocanca să-a alăturat altor femei, oferind drept educație o bună înțelegere asupra ceea ce înseamnă îngăduință, bunătatea, rațiunea, înțeplinea.

În spatele unui destăinic economic de oia – mocanul – se află adesea, în modestie și anonimat, un mare și ales suflet de femeie, nevasta lui, ascunsându-și cu demnitate suferințele.

Căsătoria, din dragoste, era bazată pe devotamentul reciproc, respect și bună cuviință. Îndatorire și dorința fierbințe de a face întotdeauna ce le stă în putință unul pentru celălalt, decizând că sunt capabili de unirea destinului pentru totdeauna.

În harababura și agitația vremurilor prezente, gândurile noastre balează în continuu între bucurile sau durerile trecutului și speranțele sau temerile unui viitor imaginar. Pentru noi, cei de astăzi, un dor nestins ne arde în candela sufletului, iar pe altarul amintirii aşezăm florile recunoștinței față de mamele noastre mocance, pe care, prea de puține ori le-am evocat așa cum se cuvine.

Ee. Dumitru Voinea

* * IN MEMORIAM * IN MEMORIAM * IN MEMORIAM * *

ISTORICUL INEDIT AL UNEI BISERICI

Biserica Nașterii Sfântului Ioan Botezătorul, Săcele - Turcheș

"Dumnezeu îl luminează pe oameni ca un ziditor și ocârmuitor, că afară de El pe altul nu avem".

Aceste cuvinte pline de duh și spiritualitate divină sunt cuprinse în cronică umeia din cele mai frumoase biserici ardelenie-săcelene de la poalele muntilor Ciucăș și Piatra Mare - Biserica Nașterii Sfântului Ioan Botezătorul. Această biserică din Turcheș numită și "Biserica Nouă", la începutul istoriei sale a trecut prin momente deosebite și inedite ce confirmă dragostea credincioșilor față de ortodoxia strămoșească și atașamentul față de biserică romanească. După ce a fost ridicată în septembrie 1865 în cărămida, biserică s-a prăbușit pe neașteptate - fără să facă nici o victimă, nici chiar un pui de găină - spune pisania, determinându-i pe bunii creștini turcheșeni să reia construcția cu și mai mare credință pentru realizarea visului lor, de a avea o biserică. Dar să lăsăm cronică să relateze acest lucru, documentul respectiv fiind descoperit în globul de fier - butca - de sub crucea de pe turnul bisericii, probabil la o reparație ulterioară.

„1865 martie 1: S-au luminat între minți unor oameni din care s-au aflat ați prin care lipsă văzând în deșime (populație deasă) între suflete din săntă biserică veche din

Turcheș ce e hram sfânta Maicei D-lui eu ca un om cu precepere putină zic că Dumnezeu și Maica Domnului i-au luminat pe acești indemători oameni ce au pus de gând ca să inceapă să mai facă o sfântă biserică. Si incepând a face vorbă, care altă vorbă a mai vorbit și răposații noștri părinți și au zis că să mai facă o biserică aicea la Părăache în grădina și s-au opriți numai de preoții Hoțoreți ca să fie toti oamenii împrejurul lor. Si acum cu mila și îndreptarea de la D-zeu iar s-au vorbit că ar fi bine să facă și au inceput a vorbi că unde ar fi bine. Si iar a zis că la Părăache fiindcă fusese vorba și era un loc și il dăruia, dar era locul slătinós și aşa eu ca un om m-am gândit și eu că unde ar fi mai bine ca să facem. Într-o din Duminici venind de la biserică, eu Ioan David Căciulă și cu vărul Ioan Șeitan și auzeam oamenii că să se facă la Părăache

că nici nu prea era locuri. Le-am zis și eu unde ar fi mai bine, iar ei au zis unde. Si atunci m-am dus eu ca un păcătos și am zis. Si le-am arătat că era două moșioare de văduvă. Una era văduva Lia Ută lui Niță al Sorii. Si una era Borcioaie ce au lost loc sterp mulți ani. Si văduva au stăpânit-o Cârstea Grădin și o au și dăruit-o el. Am zis că or mai dăruí și vecinătatea cum a și dăruit. Si sfătuindu-se oamenii de îspravă cunoscând-o în coraj tot deodată tot cerând-n-ne voie la Excelența Sa Vlădică ne-au dot voie cu blagoslovenie să se zidească. Si cu darul și mila lui D-zeu s-au și apucat oamenii și s-au scris căriva întâi unul Ioan Sulică Miku soția Paraschiva din familie; au avut numai un fecior și a murit când era de căsătorie. Si unul iar gazdă mare Ioniță Banciu, om mai mic decât toți la trup și de treabă, care prin acești oameni buni și blânzi îndemnându-ne și noi Ioan Radu Șeitan și Ioan David Căciulă cari am și scris cu a mea mâna și s-au mai îndemnat și mic și mare și bogat și sărac dar puțini au alergat până acum numai "Dumnezeu îi

luminează pe oameni ca un bun ziditor și ocârmuitor că afară de El pe altul nu avem". Din care indemnare și vorbind cu un maistru adică inginer, sau arhitect și tocmaiind-o pentru 15.000 teincisprezece mii de argintii adică 15 mii nemetești din roșul zid și lemn cu un maister preat, iar și apucându-se acest maister la 1865 martie au zidit și până la seprembrie 13 zile. Intr-o lună mai îspravită și cu două rânduri de blocuri s-au finis pus. Si a dat D-zeu o bură de ploaie și maisterii au atârnat și nu s-au suțit să lucreze și după obiceiul s-au dus la o cărciumă ca Lum dimineața. Si maisterul cel mare a venit și s-a băgat în biserică și sau tot uitat ca un maister. Si eșind el din biserică o minune, a dat s-au dărămat toată biserică alături cu tot. Si aşa s-au spăimântat lumea ca când s-ar fi cutremurat pământul, de sunet. Numai au rămas față de la ușe. Si atunci au alergat toti. Si ne-am mirat și maisterul cel mare a făcumat foarte tare și l-au luat oamenii cu vorba și s-a mai întors ca să-l mai ajutăm și noi ca să facă al doilea. Si aşa s-au apucat iar întristatul maister și cu voitorului și de bine, întâiul socru, al doilea tată său cunoscându-l om bun și greșit i-au ajutat să prefacă întristarea în bucurie pentru că tot omul e dator cu orice întristare să nu se indoiască despre D-zeu căci îl va lăsa scăribit ca D-zeu pe cine întristează și bucură aicea să înțeleagă tot omul despre mila lui D-zeu că s-au făcut niciodată opreala că nu s-au omorât nici un pui de găină, că până atunci fiind în lucrare totdeauna era în jurul erau 30-40 oameni lucrători și atunci a dat D-zeu o bură de ploaie și toți au fugit că adminterea nu puteau să-i apuce că nu era cunoscută ce era să vie ca să se ferească și numai D-zeu a lucrat aeeastă minune, că D-zeu totdeauna cercetează neputințele oamenilor și acum și totdeauna și până va fi lumea o minune că Lumea au căzu și la o săptămână Luni s-au și apucat de ea bietul tată-său ca maister bătrân și cu ceva legături de fer înainte au fost pus și în zilele Prea Înălțătorului nostru Domn Împărat

alui Austriei Francisc Iosif I-iulu sub înțeleapta și blânda Archiepăstorie a nemuritorului nostru Arhiepiscopu și Mitropoliti Andrei Barone de Știugana prin preoții Funcționândi în această comună: Oprea Odor, Ioan Odor, Nicolau Soiu și Ioan Pascu și acelora din comuna vecină Bacifalu a anume: Petru Cârstocea și Ioane Comanu, în diua de 30 a lunii lui Iuliu a anului 1866. Una mie opt sute și zece dieci și siese s-a ridicat această săntă cruce (biserică) prin preoții curatori mai sus numiți:

*Si tu,iubite cetotitoriu,
Sciindu, că ești muritoriu,
Atuncia când vei căti,
Nu uita a pomeni
Pre toți carii s-au jertifit
Si aici mai susu s-a numit.*

Datorită acestei întâmplări nefericite, prăbușirea primei

* * IN MEMORIAM * IN MEMORIAM * IN MEMORIAM * *

zorii irvine

biserici, se poate explica și alegerea noului stil arhitectonic a noii construcții, urmărindu-se eliminarea masivității și a elementelor foarte grele, biserică nouă fiind mai ușoară pe fundație. Are un stil bizantin cu elemente românești și orientale având absida de răsărit semi circulară iar absidele laterale dreptunghiulare. Exteriorul fiind susținut de opt stâlpi – contra fortă – de formă hexagonală asemănători minaretelor de la moschei, iar ferestrele, în număr de trei, de mari proporții asemănându-se cu cele ale sinagogilor evreiești. Biserica are o impunătoare cupolă centrală

cu deschizătura interioară de opt metri.

Iată o dovadă, ca multe altele, a dragostei săcărenilor pentru biserică națională, ei dorind totodată că biserica lor să fie sfintită de marelui mitropolit al tuturor ardelenilor de la Sibiu - Andrei Șaguna care în anul 1872 le-a îndeplinit dorința lăudând credința lor și atașamentul pentru biserică ortodoxă străbună.

Preot Faust Remus - Turcheș

PAROHIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ TURCHEŞ - SÁCELE BISERICA CU HRAMUL „ADORMIREA MAICII DOMINULUI”

În anul 1780 împăratul Iosif al II-lea a dat învoie și oamenilor de confesiune ortodoxă sa-și zidească biserică de piatră.

Zidirea bisericii din Turcheș a fost susținută de:

Arhiereul Preasfințitul nostru Sofonie Kirilovici, Mitropolitul nostru Moise, oraș Carlovit, Mitropolitul Ștefan, oraș Carlovit, Arhiereul nostru Dionisie, oraș Buda, Arhiereul Gherasim, Arhiereul Nicodim, Mitropolitul Grigore, Mitropolitul Gavril, Mitropolitul Coman și alți protopopi, preoți credincioși, amintiți în Pomelnicul bisericii vechi din Turcheș din anul 1782, în total 400 de nume.

Biserica a fost construită și pictată între anii 1781-1785 lângă biserică de lemn de la anul 1650, care la acea dată era într-o stare foarte rea, aproape să se dărâme. Banii adunați pentru repararea bisericii de lemn au fost folosiți la noua biserică, după obținerea aprobărilor de la Împăratie. Pictura murală a fost executată de Ion, Nicolae și Alexandru din Săsăuș (Frații Grecu). Iconostasul a fost sculptat și aurit de Petru Moț din Rașinari.

În anul 1877 biserică este văruită în interior, iar în anul 1939 este restaurată de pictorul Ioan Mihail cu cheltuiala fraților Bucur și Nicolae Bunescu, fiind preot Daniil Purcăroiu. Clopotnița și școlita au fost construite între anii 1822-1837.

În anul 1870 s-a construit școala confesională din Turcheș sub oblăduirea Bisericii. În anul 1922 se organizează în școlă „Casa de Citire” cu rol educativ foarte mare.

Sufletul acestor activități au fost preoții:

Pr. Staicu (1671), Pr. Sieu (1672), Pr. Petru (1699), Pr. Radu Tempea (1689-1690), Pr. Petru (1718), Pr. Petru (1721), Pr. Matei Tempea (1747), Pr. Stan Brenci (1752), Pr. Petru (1752), Pr. Constantin Stan (1793), Pr. Constantin Brenci (1800), Pr. Constantin Grecu (1834), Pr. Leonte Pușcaș (1810), Pr. Oprea Odor (1810-1854), Pr. Alexandru Odor (1835-1855), Pr. Onism Odor (1846-1848), Pr. Ioan Odor (1848-1887), Pr. Petru Cârstocea (1858-1860), Pr. Ioan Pascu (1862-1910), Pr. Nicolae Sain (1862-1917), Pr. Ioan Pascu (1910-1929), Pr. Daniil Purcăroiu (1930-1976), Pr. Nicolae Plămădeală (1976-1979) Pr. Eugen Băleățu din 1981

DOCUMENTE MĂRTURII DESPRE VEHIMEA PAROHIEI BISERICII ACTUALE

1. CHIVOT 1717
2. Candelă donată de Constantin Brenci 1771
3. Cărți de cult 15 volume 1743-1795
4. Pomelnicul ctitorilor cu 400 nume din anul 1782
5. Policandru 1787
6. Cartea de aur 1788
7. Crucea din cimitir „Înălțatu s-au această sfântă cruce în zilele împăratului Francis al doilea cu cheltuila lor Constantin Petrache cu soția dumnealui Stanca anu 1799 luna aprilie în 3”
8. Epitaful 1815
9. Deasupra ușii de intrare în biserică se află sculptat în toc anul 1781

Preot Eugen Beleățu - Turcheș

* * IN MEMORIAM * IN MEMORIAM * IN MEMORIAM * *

TEMEINICIA ȘI TRĂINICIA FAMILIEI LA MOCANII SĂCELENI

Este știut, este îndeobște recunoscut faptul că așezarea în care ne-am născut și-n care parte dintre noi trăim și-a căpătat, în timp, o bine meritată faimă, aici în țară și peste hotare, merit al omului educat, al moralității, al participării la dobândirea de valori materiale și spirituale personale și-n folosul societății, păstrător de tradiții, patriot și cu frica lui Dumnezeu.

Toți mocanii săceleni au ajuns, cu timpul, la un grad de avuție și bună stare (mii de oi și proprietari de suprafețe întinse de teren) datorită unei munci susținute, a unor activități producătoare, a unor mari și perpetue eforturi în lupta cu inerentele greutăți și, de multe ori, cu factorii climatici care pe alocuri au fost ostili și necruțători.

Despre viața mocanului săcelean, despre participarea lui la procesul de păstrare, trăire și transmitere a unor simțăminte, a unor obiceiuri, a credinței și a legăturii sufletești între românii de aici și de pretutindeni și deci despre rolul, semnificația și importanța fenomenului de transhumanță s-a scris și s-a căutat să se facă cunoscut prin simpozioane, lucrări, presă, etc.

Mai puțin însă, s-au punctat împrejurările în care a funcționat familia mocanilor săceleni și, mai ales, rezultatele dobândite în familie urmare a participării soției (nevestei, mamei, bunicii, străbunicii) care, acum când încercăm să cuantificăm participarea lor, constatăm că-n totalitate au constituit un exemplu de dăruire, de eroism, de un plus de putere, de îscusință în coordonarea întregii game de probleme din gospodărie, de interes și dragoste în creșterea copiilor, care nu erau puțini, și, desigur, de a reprezenta și rezolva multiplele probleme ce se iveau în viața cotidiană.

Dar, să urmărim în continuare treptele ce conduceau la constituirea, închegarea, temeinicia și rezultatele dobândite de familiile mocanilor săceleni.

Mai întâi să vedem fazele pe care le parcurgea un Tânăr. După absolvirea claselor primare, la vîrstă de 12 ani, băiatul era trimis la oi, de obicei nu la părintele mocan, ci la o rudă care îl iniția și-l introducea în tainele oieritului. Aici Tânărul nu primea bani ci un număr de oi. În

jurul vîrstei de 24 de ani, vîrstă la care își făcuse o brumă de situație materială (cca. 100-150 de oi), rudele apropiate își punea problema căsătoriei. În acest scop, se orientau la o fată de vîrstă cuprinsă între 14-18 ani. Era prezentat băiatul la părinții fetei unde se discutau și problemele de zestre și apoi se trecea de îndată la oficierea nunții. Nu era vorba de voiaj de nuntă deoarece Tânărul lua calea muntelui, la oi.

Între timp, părinții se preocupau să găsească tinerelor o locuință pentru a trăi separat și pentru a-și întemeia un cămin al lor. Grija de căpătenie a tinerelor soții era de a avea copii cât mai mulți care să întregească și să încheje familia, iar Tânără căsătorită preluă din mers multiplele probleme ale gospodăriei.

Facem remarcă și subliniem că la mocanii săceleni nu se știa de divorț, de abandon de copii sau de trimiterea acestora la casele de creștere și de educație.

Tânărul soț era preocupat să îndestuleze casa cu cele necesare, oferind nevestei și copiilor întreaga gamă de produse alimentare, precum și fondurile necesare tuturor cheltuielilor din gospodărie. Grija, preocuparea și strădania creșterii copiilor și a întregii gospodării îi revenea soției (nevestei). Mama creștea și educa uneori 10 și chiar mai mulți copii. Astfel, se știe că familiile Clinciu, Median, Bucurenciu, Munteanu, Mosloc ș.a., toate din parohia bisericii Sf. Adormire din Satulung, au avut câte 8-10 copii

Familie de mocani din Satulung pe la anul 1890

fiecare.

Cu permisiunea cititorului voi relata un caz privind constituirea unei familii, caz care și atunci se pare că a fost ieșit din comun.

Astfel, bunicul meu, Radu Carpin, la vîrstă de 62 de ani și-a pierdut soția, plecând din astă lume și lăsând în urmă cei 6 copii. La rândul său, bunica mea, Ana Ghelase, la vîrstă de 52 de ani și-a pierdut soțul, decedat în munte în urma unui trăsnet, iar femeia a rămas să crească tot 6 copii. Încă de la parastasul de 40 de zile al ultimului decedat, preotul Popaea i-a recomandat lui Radu Carpin să-și împreuneze familia cu Ana Ghelase, ambii având nevoie

* * IN MEMORIAM * IN MEMORIAM * IN MEMORIAM * *

continuare

de sprijin pentru creșterea celor 12 copii căi aveau împreună. Astfel s-a constituit o nouă familie cu 12 copii, în care, după un an, bunicul, de 62 de ani, și bunica, de 52 de ani, au mai dat naștere unui copil, cel de al 13-lea, acesta fiind tatăl meu, Manea Carpin. Așa se explică faptul că tata n-a avut nici un frate bun de ambii părinți (6 erau de tată și 6 erau de mamă). Pe toți cei 13 copii i-a îngrijit, i-a educat și i-a crescut bunica Ana Ghelase Carpin și tuturora le-a asigurat, deopotrivă, o educație deină și meritorie.

De reținut că la mocanii săceleni familia se baza pe dragoste, respect reciproc și îngăduință. Cu privire la noțiunea de îngăduință, marea istoric Constantin Giurăscu, în memoriile sale menționează : " M-am căsătorit cu o fată din Turcheșul Săcelelor, zonă cu fete frumoase, de ispravă și de casă și la cununia religioasă ce am avut-o la Biserica Albă din București, printre cei ce ne-au felicitat s-a strcurat și o bâtrânică anonimă care, strângându-ne mâna, ne-a recomandat " îngăduință, maică, îngăduință ". Ni s-a părut că a fost cea mai sinceră și cea mai înțeleaptă felicitare ".

Ne întoarcem la Tânără familiie constituată în împrejurările de care am amintit. Grija închegării unui cămin revine ambilor soții, însă confruntarea și participarea la rezolvarea multiplelor probleme ce se iveau revineau integral tinerei soții, de cele mai multe ori de 14-15 ani, care, sub îndrumarea părinților, căuta să rezolve problemele cu care se confrunta deoarece soțul (" omul ") era la oi, acolo unde se hotără existența întregii familii.

Tânără soție, devenită după un timp mamă, ființă dragă care, din instict nativ, îngrijea și creștea copiilor sau droaia de copii își împărtea timpul, făcând din noapte zi, pentru a cuprinde și a face față la cele multe probleme din gospodărie.

Să nu uităm că mocancele s-au ocupat dintotdeauna și cu prelucrarea lânii. Din mâinile lor ieșea dimiile și, mai apoi, excepționalele stofe ce concurau produsele fabricilor, iar, mai apoi, în timpul celui de al doilea război mondial și după, la Săcele se prelucra lâna, făcându-se material pentru confectionări de pulovere și jerdeuri. Maruța Stan și Maria Butu, soția lui Moise Butu, colectau dimia și stofele și le vindeau pe piața Brașovului. Gospodăria mocanilor cuprindea și alte activități, având grădină de legume, păsări, război de țesut stofe și desigur pregătirea hranei și coacerea, la două săptămâni, a pâinii în cuptoare de vatră.

Duminicile și în sărbători, mocanca nu lucra și se ducea, împreună cu copiii, la Sfânta Biserică pentru a se ruga lui Dumnezeu să-i ocrotească soțul și întreaga familie. Seară de seară, împreună cu copiii, îngenunchia în fața icoanelor pentru a mulțumi și a slăvi pe Domnul Cercesc. Educația religioasă a fost principala componentă a educației

multiple pe care mama o făcea copiilor.

De sărbătorile religioase mai importante, mocanul lăsa treburile de la stână pe seama baciului și a ciobanilor și cobora la nevastă și la copii pentru a se bucura împreună și a fi în rândul lumii.

În relația cu vecinii și semenii în general nu existau litigii. Cu toții se călăuzeau după zicala " omeniu întreavuția " iar noțiunea de ură sau de judecăre pentru diverse pricini erau străine celor de atunci. Dacă au existat și situații cu un grad de dificultate major, familia închegată a mocanilor a știut a știut să depășească greutățile și confruntările.

Să nu uităm că înainte de primul război mondial, Săcelele era sub ocupația austro-ungară care ducea o politică continuă de maghiarizare a românilor. Din căte se cunoaște, nici un român săcelean nu și-a vândut credința, iar femeia mocancă a avut permanent în atenție preocuparea educației copiilor în spiritul dragostei față de patria mamă și a credinței că toate provinciile românești, ocupate vremelnic, se vor elibera și se vor alipi României.

Și acum, revin cu rugămintea către cititor de a-mi permite să relatez o situație probabil unică petrecută în familia părinților mei în timpul primului război mondial.

Stim că țara noastră a intrat în război alături de puterile Antantei în anul 1916. La acea dată, tata era la oi în muntele Cojogoaia (Azuga) iar mama, cu cei trei copii ce-i avea, se găsea aici, la Săcele. Odată cu declanșarea războiului, s-a pierdut orice legătură dintre mocan și familia lui, iar soția n-a avut luni de zile nici o știre despre soțului.

Mama, îngrijorată de situația de fapt, și-a luat de mână și în brațe cei trei copii, în vîrstă de 2-5 ani și a plecat în căutarea soțului. La Azuga, unde tata găzduia uneori, a aflat că toși mocanii cu oi au fost duși, odată cu retragerea armatei române. Mergând mai departe, la Mizil, (comuna Baba Ana), unde exista o familie care îi putea da o relație, a aflat că mocanii s-au retras în spatele frontului fixat pe aliniamentul Oituz, Mărăști, Mărășești, Nămoloasa, Galați. La Buzău a găsit un om de bine care, făcându-i se milă de mama cu cei trei copii, s-a oferit să-i fie călăuză și să traverseze linia fronturilor (german și român), mărșăluind printre lanuri și păduri, ocolind patrulele, mai întâi germane și apoi române. După un timp de o zi și o noapte, mama cu cei trei copii în brațe și de mână, ajutați de călăuză, au reușit să traverseze fronturile și să ajungă, în zorii zilei, pe pajiștile în care se aflau mocanii săceleni, printre care și tata. Mare a fost bucuria revederii dintre soț și familia lui. În această zonă erau și alții mocani din Săcele, printre care I. Cojanu, I. Bucurenciu și alții, cărora mama le-a adus vești de acasă, de la Săcele.

* * IN MEMORIAM * IN MEMORIAM * IN MEMORIAM * *

continuare

Aici mi-aș permite să subliniez ideea că la Săcele au existat multe mocanice înrudite și asemuite prin actele lor de vitejie cu Victoria Lipan (eroina romanului "Baltagul") și cu alte eroine ale poporului român.

În finalul acestui episod fac mențiunea că persoana ce a mijlocit serviciul de călăuză a fost pe deplin răsplătită cu galbeni de către tata, care dispunea de o situație materială bună deoarece oferea armatei române,

Toate aceste femei mocanice din Săcele și probabil nu numai, ar fi trebuit decorate și onorate cu diplome de merit pentru eforturile și bărbăția de care au dat dovadă. Merit lor, merit și omagiu femeii săcelene !

Desigur, după Marea Unire în familia mocanilor săceleni s-au produs schimbări și transformări în primul rând pe linia orientării profesionale a copiilor. Mulți mocani și-au îndrumat copiii spre viață comercială și, de asemenea,

Familia Vasile și Ana Filip din Satulung

contra cost, produsele luate de la oi.

Târziu, când timpurile s-au mai așezat, mocanii au revenit la gospodăriile lor (1918), iar mama, cu cei trei copii, a apărut după o absență de doi ani. De astă dată însă, nu au mai trecut granița deoarece Săcelele, ca și întreg Ardealul, făcea parte integrantă din patria mamă-România.

O întrebare legitimă se pune despre soarta sutelor de gospodării românești din Săcele, cu regimul de viață al mocanelor în răstimpul celor doi ani când n-au știut de soț decât în cazul fericit al unei vești aduse prin intermediul unei persoane sau al corespondenței prin Crucea Roșie.

spre învățătura de carte la nivelul învățământului mediu, mulți dintre ei urmând studii superioare și ocupând, mai apoi, funcții de bază în toate sectoarele de activitate. Urmând exemplul mocanilor, comercianții și intelectualii săceleni au păstrat și au continuat faima și prestigiul Săcelelor.

În încheiere, am considerat utilă și imperios necesară aparitia acestui material deoarece și prin acest mod căutăm să cîinstim memoria părinților, să păstrăm via recunoștința față de înaintași, să omagiem pe toți cei care au contribuit prin eforturile lor la crearea climatului de omenie, specific Săcelului.

P.S. Avem convingerea că au existat multiple acte ce au condus la temeinicia și trăinicia familiei mocanilor săceleni.

Cititorul este rugat să expedieze la redacția revistei noastre materiale care să ilustreze alte aspecte privitoare la raporturile deosebite ale relațiilor familiare ale înaintașilor noștri.

Prof. Victor Carpin
Președinte de onoare ACS "Izvorul"

Cultură * Cultură

SĂRBĂTOARE CULTURALĂ LANSAREA UNEI NOI CĂRȚI A D-LUI PROF. DR. DIMITRIE CAZACU

Sfârșitul lunii octombrie a acestui an a fost marcat de un eveniment cultural de excepție – lansarea cărții domnului profesor dr. Dimitrie Cazacu – “Colegiul Andrei Șaguna la ceasul etericelor amintiri. Geneza unui prestigiu”. Manifestarea a fost găzduită de sala de festivități a Colegiului “Andrei Șaguna” din Brașov și a fost onorată de un numeros auditoriu format, în majoritatea lui, din foști absolvenți șaguniști, personalități ilustre, astăzi, ale vieții culturale și sociale brașovene și nu numai.

Pentru săcelenii invitați cu acest prilej de domnul profesor Cazacu, a fost un nou prilej de mândrie și bucurie de a fi alături de intelectualul de prestigiu care nu uită niciodată să spună că a văzut lumina zilei în familia unui descendent al marilor economi de oi din Săcele.

Noua carte a d-lui profesor dr. Dimitrie Cazacu s-a născut sub harul afecțiunii domniei sale față de Colegiul “Andrei Șaguna”, una dintre cele mai cunoscute și admirate instituții de educație și învățământ liceal din România, dar și față de ctitorii acestei școli și de urmașii acestora, ce și-au făcut din slujirea ei un crez și un ideal, participând la făurirea unui prestigiu vecin cu legenda.

Structura cărții urmărește identificarea motivelor pentru care autorul a dat curs impulsului de a restitu memoriei colective mărturile după care la Colegiul “Andrei Șaguna” a existat dintotdeauna ”o fericită coabitare a competenței cu harul dăduririi și afecțiunii dăruite discipolilor”.

Așa se face că debutul lucrării este făcut de o ”necesară autobiografie” a autorului din care reiese că părintele său, eminentul avocat Dumitru Cazacu, originar din Satulungul Săcelelor, a urmat între anii 1898-1906 cursurile viitorului liceu ”Andrei Șaguna”, pe care l-a absolvit în 1906 cu rezultate strălucite. De altfel, avocatul Dumitru Cazacu s-a simțit întreaga viață puternic atașat față de școala de elevată ținută spirituală pe care o urmase la Brașov și față de profesorii liceului, în frunte cu directorul de atunci, Virgil Onițiu.

Amintirile și fotografiile părintelui său au constituit pentru domnul profesor Cazacu primul contact cu acest templu al învățământului brașovean, contact ce va fi întărit de anul de învățământ petrecut de d-nul profesor la acest liceu (1940-1941) și, mai ales, de perioada în care autorul însuși a făcut parte din

corpu de elită profesional al liceului (1952-1962) și în care s-a ”impregnat” de spiritul șagunist, care nu l-a mai părăsit niciodată.

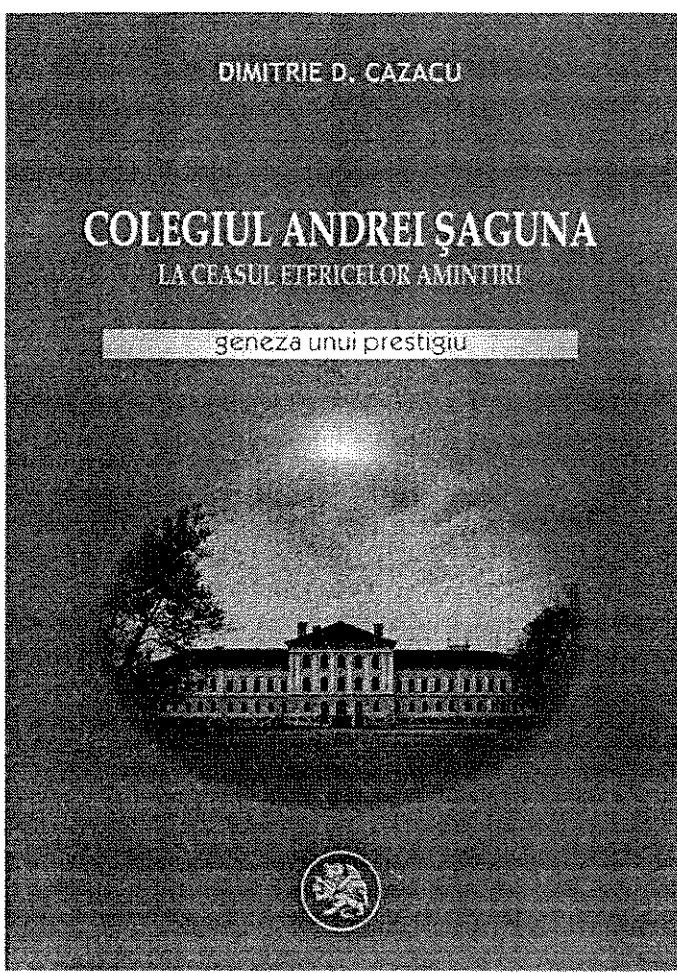
Deosebit de interesant pentru oricine dorește să pătrundă în tainele prestigiului deosebit țesut, în timp, în jurul Colegiului ”Andrei Șaguna”, este modul în care domnul profesor Cazacu reușește, cu stilu-i inconfundabil al restituitorilor, să puncteze geneza legendei șaguniste, apelând la date concrete pe care le transmite celorlați cu un discurs oratoric ce le face ușor asimilabile.

Așadar, totul pornește de la dorința fierbințe a negustorilor români din Brașov de a avea un liceu românesc, motiv pentru care nimic nu li s-a părut prea greu sau prea scump pentru a-și vedea visul cu ochii. Dar visul a avut nevoie de timp pentru a prinde contur și, mai ales, de momente și oameni providențiali. Aceștia au fost marii ctitori ai învățământului liceal brașovean : Mitropolitul Andrei Șaguna, protopopul Ion Popazu, cărturarul George Barițiu, oamenii de litere Andrei Mureșanu și Iacob Mureșan, sprijiniți logistic, am zice astăzi, de bogății negustori brașoveni, dintre care se distingeau familiile Orghidean, Popp, Nica, Nicolau. Foarte importantă a fost susținerea unanimă pe care acești bravi bărbați au primit-o din partea ambelor comunități brașovene, cea din Schei și cea din Cetate.

Odată ce nucleul visului a prins contur, timpul și Providența le-au aranjat pe toate. S-au rezolvat problemele legate de legalitatea înființării școlii, de sediu și bază materială și, mai ales, au apărut alți oameni providențiali care și-au pus amprenta asupra noii instituții, marcând pentru eternitate traectoria fulminantă a acesteia. Este vorba despre profesorul Gavril Munteanu, despre dr. Ioan Meșotă, dar „mai ales, despre dr. Virgil Onițiu, a cărui personalitate va rămâne adânc impregnată în istoria și memoria liceului. Fiecare dintre aceștia a instaurat ”o epocă“ în existența așezământului, impunându-i un mers ascendent în toate laturile procesului educativ și de formare a tinerilor discipoli.

Evocarea istorică a autorului se oprește la ”portile evului nou al istoriei liceului-perioada interbelică“. Cert este însă faptul că expunerea marcată de atașament și rigoare a domnului profesor Cazacu face lumină asupra ceea ce înseamnă

continuare în pag. urm.

continuare

"brandul" șagunist, acel prestigiu care oferă temeinice garanții asupra nivelului de pregătire a unui absolvent al colegiului brașovean.

Carta continua cu prezentarea unei galerii impresionante de chipuri pitorești ale magisterilor liceului, chipuri care prind viață sub pana talentului incontestabil al domnului profesor Cazacu. Printre cei evocați se numără: profesorul de chimie Alexandru Kocis ("fîr veselă, plină de umor, generos, foarte manierat în comportare"), profesorul de franceză Anton Anton ("a căruia personalitate reunea, în mod fericit, seninătatea și eleganța comportamentului cu bogata ofertă informațională"), profesorul de geografie Anton Vidrașcu, profesorul de matematică Aurel Goia ("personalitate puternică, în permanent clopot, deschis comunicării, sigur de sine"), profesorul de germană Aurel Mailat ("un profesor deosebit în sensul cel mai propriu al cuvântului"), profesorul de biologie Fabiu Sânjoan ("personalitate aparte ce și-a făcut din apostolat un ideal"), profesorul de franceză George Hanganu (de un nonconformism extrem), profesorul de biologie Ioan Stoia ("eminent profesor, stăpân autoritar al domeniului"), profesorul de sport Ion Nan, profesorul de istorie Ion Nicoară ("temeinic pus la punct cu știința disciplinei pe care o predă și pe care o iubea cu patimă"), profesorul de română Ioan Stoian ("realmente un creator de

atmosferă"), profesorul de română Iorgu Ganea ("a căruia personalitate conjugă în modul cel mai fericit darul zicerii cu cel al ascultării"), profesorul de geografie Nicolae Necșulescu ("un om cumpănat profund"), profesorul de latină Nicolae Pestrea ("omul de mare caracter, delicatul gentleman"), profesorul de fizică Octavian Gurău ("temperament vulcanic, impetuos, construit pe o neobișnuită apetență a comunicării"), profesorul de latină Spiru Hoidas ("un om fermecător, scânteietor, talentat epigramist"), profesorul de desen Ștefan Mironescu, profesorul de matematică Stelian Mărculescu ("intelligent, spiritual, marcat de un binecuvântat simț al umorului").

Galeria de chipuri zugrăvite de autor este completată de discipolii șaguniști, a căror prezentare este făcută sub formă unui dialog, de prezentarea familiilor acestora, adevărate dinastii de șaguniști, de evocarea fanfarei liceului, reactivată de domnul profesor Cazacu la începutul anilor 60, de evocarea întâlnirilor festive la care autorul a participat. Toate acestea completează monografia unei școli excepționale.

Mă opresc aici cu semnalarea noii cărți a domnului profesor Cazacu, pe care v-o recomand cu toată căldura pentru că numai parcurgând-o veți putea simți acea satisfacție spirituală pe care domnul profesor Dimitrie Cazacu este în stare să dăruiască oricui se apropie de operele domniei sale.

Horia Bârsan

ANDREI MUREȘANU - 190 DE ANI DE LA NAȘTERE

"Preot deșteaptării noastre,
Semnelor vremii profet"
(M. Eminescu)

cea din "Deșteaptă-te române", prefigurând "Doina" lui Eminescu ("Din Tisa până la Nistru și-n Dunărea râpoasă / Întinde românamea o mână de frăție / Pe-al patriei altar").

Conștiința unității naționale capătă acum un caracter programatic, invocarea trecutului eroic având o dublă finalitate. Noua națiune își descoperă în trecut drepturile pe care prezentul î le refuză și pentru a demonstra unitatea națională ca factor vital în existență și propășirea națiunii: "Români de sub poala acestor Carpați / În focuri mărețe din timpuri trecute, / Strâns în unire ca lei să luptați".

În oda ce preamărește martirii români de la 1848, are vizuinea unirii spiritelor lui Iancu, Mircea cel Bătrân, Mihai Viteazul, Ștefan cel Mare, sub care românamea putea să zică 'că a inviat din nou'.

Mihai Viteazul este figura istorică cea mai des invocată pentru "pohta ce-a pohtit", adică unitatea națională, ce a rămas un deziderat istoric permanent. Într-o oadă de circumstanță închinată domnitorului Ghe. Bibescu, Mihai Viteazul este văzut în ipostaza de "mântuitor al neamului" pentru că știa să-și mute piatra departe de Carpați". În legătură directă cu domnitorul unității naționale apare imaginea mamei văduvite, metaforă sugestivă pentru țara ce Tânjește după reîntregire.

Ca și la Octavian Goga, decăderea prezentului este urmarea unui destin vitreg, a unei istorii viforoase, aşa cum sugerează poetul Andrei Mureșanu, reliefând distanța dintre strălucirea Romei de altădată și starea românilor de la mijlocul secolului XIX. S-a remarcat timbrul de alarmă al versului lui

continuare în pag. urm.

Andrei Mureșanu, evident, în formularea unor imperitive sociale, cu caracter de jurământ : " Jurăm că vom da mâna, să fim pururea frați". Asemenea imperitive vor lua forma unor avertismente sau ultimatumuri ca în poezia lui Oct. Goga sau Aron Cotruș : " E ora cea din urmă când patria ne cheamă / Să punem la o parte oricare alte griji / Să ne lăsăm de ură, de ceartă de intrigă".

Frecvența cuvântului **român** cu sensul de **popor român** sau **națiune română** este explicabilă prin același deziderat al unității naționale.

Ca un adevarat vizionar, Andrei Mureșanu are momente când disperă că lumea este nedreaptă, că s-a abătut de la eroism și echilibru, este angrijorat de amenintările ce plutesc deasupra patriei : " Sunt nori încă pe ceruri / Și nori ce varsă gheată / Oceane ce-amenință / Puterea unui stat / Scăpa-va România în pace, cu viață ? "

Numele lui Andrei Mureșanu este mereu invocat ca autor al unei singure poezii, care a cunoscut o celebritate fără egal, care a inspirat caracterizări superlativе, cu rezonanțe de imn, fiind numită "Marseillea românilor".

Poezia "Deșteaptă-te române !" a apărut în nr. 25 (21 iunie 1848), în "Foaie pentru minte, inimă și literatură ", alături de Proclamația de la Izbășica ; sub titlul " Către români " va apărea viitoarea " Deșteptarea României " de Vasile Alecsandri. Poezia are un caracter retoric, de proclamație, manifest, dovada fiind frecvența imperativelor (deșteaptă-te, croiește-ți, uniți-vă, strigăți), a vocativelor (români, umbre, Mihai Ștefan, Corvine).

Rostirea unor jurăminte sau legămită ("Jurăm că vom da mâna") apropie poezia de celebrul discurs al lui Simion Bărnuțiu rostit la 2/14 mai 1848 la Catedrala Blajului.

Unirea românilor este prezentată de Andrei Mureșanu dintr-o perspectivă cuprinzătoare națională. Este revelatoare comparația făcută de George Coșbuc între poeziiile "Marșul oștirii române" de Vasile Cârlova , "Deșteptarea României" de Vasile Alecsandri și "Un Răsunet" de Andrei Mureșanu. Toți

trei poetii cer întâi de toate unire, dar o înțelegere diferit. Cârlova apelează la unirea partidelor politice, Alecsandri la unirea Principatelor, iar Mureșanu la unirea în cuget și simțirea românilor "din cele patru unghiuri". Sunt aici două îndemnuri : " Uniți-vă în cuget" și "Deșteaptă-te române" care au ajuns aforistice de o mare încărcătură afectivă ce sintetizează nu numai starea de spirit a momentului ci și un trecut de secole în care conștiința unității naționale și ideea unității naționale au fost mereu treze.

Merită relevată afirmația foarte sugestivă a regretatului mitropolit al Ardealului, IPS Antonie Plămădeală în articolul " A. Mureșanu și poezia lui nemuritoare ", publicat în ziarul "Telegraful român", Sibiu, 15 oct. 1980 : "Poezia lui Mureșanu este nemuritoare. Câtă n-au scris volume peste volume din care nimeni nu va memora niciun vers ? Dar căți români nu știu măcar o strofă din poezia lui Andrei Mureșanu ?? El a știut să prefacă în cuvinte simțurile cele mai adânci ale sufletului românesc ".

Conștiința literară românească a văzut în Andrei Mureșanu poetul revoluției transilvane de la 1848, poetul nădejdilor de libertate națională a românilor din Transilvania. Prima odă dedicată poetului aparține lui Iosif Vulcan sub titlu "Către Andrei Mureșanu ", scrisă în 1861, unde afirmă că : " azi națiunea așteaptă cîntecul său pentru stimularea energiilor prezentului ". Moartea lui Andrei Mureșanu este deplânsă de I. Al. Lapedatu în 1876. Figura lui Mureșanu l-a preocupat pe Eminescu încă din lîrica de tinerețe, în "Epigonii" numindu-l "poet deșteptării noastre, semnelor vremii profet".

Aproape toate evocările de mai târziu, ca de exemplu A. Bârseanu- "Grăiește marea" , I. Pillat- "Balada lui Mureșanu", stau sub semnul imaginilor eminesciene ca o dovdă a recunoașterii acordate marelui bard al deșteptării noastre ; la fel, statuile- monumente închinat poetului revoluționar în inima orașelor în care a trăit (Bistrița, Blaj, Brașov, Sibiu), reprezentând un elocvent omagiu pe care conștiința artistică românească l-a închinat celui care ne-a dat imnul demnitatei naționale.

Prof. Florica Lupu

PASTILE PENTRU... CUGETARE

Parimiile (din cuvântul grecesc paroimia = proverb), neavând o viață oarecum autonomă, au circulat, încă din cele mai vechi timpuri, revărsate în masa vie a vocabularului tuturor limbilor și au pătruns spontan în primele scrieri mai importante ale omenirii (Biblia, Coranul, Talmudul, cele 4 Vede indiene). Aceste parimiile au fost considerate la început ca "invățături înțelepte ", moștenite din vechime ca "glas al zeilor și inteleptilor", folosite de oameni printre formele curente ale limbilor și au trecut din gură în gură, ajungând **bunuri culturale** folosite de tuturor oamenilor pentru o exprimare mai nuanțată, mai colorată și mai elevată. Deci, **păremiologia** este o ramură a folclorului care studiază proverbele, zicătorile, aforismele dintr-o limbă.

Ecleziastul (una din părțile Bibliei) spune clar : " Înțeleptul va încerca să pătrundă secretul proverbelor și se va hrăni cu ceea ce este învăluit în parabolă ".

Pornind de la înțelesul curent al proverbului- o frază scurtă, de obicei ritmică și uneori rimată, prin care poporul își exprimă adesea o experiență de viață, pronunțând și o concluzie, un îndemn, o învățătură, o constatare asupra lumii, constatare care are de regulă o nuanță morală- putem descrie și relațiile ce determină sau ilustrează proverbul de la un popor la altul.

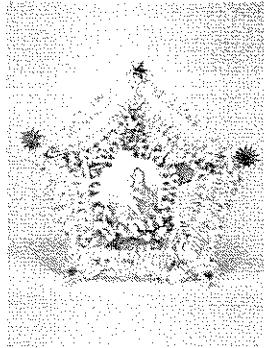
Și acum să dăm câteva exemple de proverbe, zicători și maxime din folclorul diferitelor popoare :

- "Vorba ce zboară nu se mai întoarce ", proverb românesc ce amintește de cel latinesc "Verba volant scripta manent"
- "Vreți să cunoașteți un om? Puneți-l (alegeți-l) într-un rang mare și cu puteri mari." - Pittacus (650-569 în. Ch.)
- "Suntem oameni și deci purtarea noastră trebuie să fie umană"- Euripide (480-406 în.Ch.)
- "Omul e o lume în mic"- Democrit (460-2 în. Ch.)
- "Omul a primit de la natură armuri înțelepeunii și ale virtuții, pe care se cade să le întrebuințeze mai ales împotriva pasiunilor sale rele. Omul, fără virtute, este o ființă perversă și crudă, n-are decât furile brutale ale amorului și ale foamei "- Aristotel (384-321 în. Ch.)
- "Un aforism este un simplu grăunte de de metal dar poate avea greutatea lumii"- Lucian Blaga (1895-1961)
- "Puține lucruri bune poți să faci cu vorba bună, dar cu vorba rea nici atâtea "- Ion Creangă (1837-1889)

Notă : Fiecare înțelege cât poate și cât vrea să poată

Prof. Nicolae Drăghiciu

PREGĂTIRI DE COLINDE

Se resimte toamna tarzie odata cu noiembrie, vremea se inaspreste, bruma deasa ne aminteste de venirea iernii. Incep sa-mi reconstituie gospodareste ritualul obisnuit, sa-mi adun minutios gandurile inapoi la frunzii, sa-mi fac ordine in amintiri si ma pregatesc de sarbatoarea colindelor noastre romanesti. E oarecum un remediu de-mblanzit departarea, ne comunicarea, o sfidare subtila a sezonului comercial din vitrine, de degajare mentala de frig spiritual... si izolare.

Sarbatorile sunt mai apasatoare in exil fiindca resimti acut fiecare particula din susuletul celor dragi, agitata febrila a pregatirilor din casele romanesti de a intampina Craciunul si Anul Nou. Imi readuc in minte iuresul pietelor, pregatirile de curatenie, sfarsitul semestrului scolar, serbarile copiilor...

In sensul traditiilor noastre, ele marcheaza de fapt revenirea la "rostul tuturor intoarcerilor tocmite de Craciun", un fel de comuniune intre trup si gand spre purificare, lumina unei bolti ceresti pline de "ingeri pazitori" (Mihai Sporis, **Mitologie Romaneasca**).

Serbam astfel repetitiv bucuria reintoarcerii, renasterea omului, intelepciunea coborata de la "magi" si dragostea pe care o preluam de la Christos ca sa ne-o asimilam noua insine si sa o revarsam cu prinos asupra copiilor.

Petrecem noaptea sfanta in clinchetele de clopotel reinventate-n surdina, ne ancoram privirea prin stele la univers pentru a preaslavi nasterea Mantuitorului, strigam in gand colindatorii, cantecul ragusit al cocosilor sa ne vesteasca ZIUA CEA MARE, viata izvorata din imaculatul zapezii.

Colectile populare incep sa-mi sopteasca in rafturile bibliotecii, fredonand mai intai timid, apoi cantand, suierand o data cu vantul, despletindu-se-n glas de colinde in bataile focului. Sunt daruri de pret, mosteniri aduse peste ocean care-mi repun in circuitul inimii neuitarea si-mi implinesc anotimpurile. Imi rasar instinctiv, stralucind in adanc, sfidand lustrul luminilor si brasilor ornati de 'sezon' in vitrine...

Incerc sa ma trezesc, sa decantez intre vis si realitate, sa ma asez pe prag la cumpana dintre ani ca sa preintampin... Craciunul si Anul Nou in sens crestinesc adevarat.

In fiecare an mi-astept cantarile sa se coboare din carti spre inima, ingenunchind sublim in casa, padurea din jur si bradul de ajun.

Ma mandresc cu statornicia preaplinului si stralucirii lor, prospetimii spirituale, nealterate de ani: o colectie minunata de colinde sub ingrijirea lui G.Dem Teodorescu, alta mai noua alcautita de Titus Moisescu si multe alte resurse scrise sau audio-vizuale adunate in arhiva personala.

Cantecele mele sunt rugatoare la D-zeu, pentru an bun, sanatate si mult dor pentru cei dragi si plaiurile natale. Ma transpun virtual in biserică Saceleană, imi aprind lumanari pentru cei dusi, ma readuc pe strazile cunoscute inundate de lume, imi agata firisor de vasc la butoniera!

Va invit, dragi Saceleni, sa cititi sau sa ascultati daca aveți ocazie 'colinde de fereastră', din colectia lui Teodorescu ca sa privim inspre afara, dincolo de 'obloanele' lucitoare, lumea spirituală, luminata de "vestea de la Rusalim ca s-a nascut fiulet de maica", "rasaritul" "ler-ul de mar", "florile dalbe", sa-asteptam zorii de ziua junii colindatori, sa ne-asezam impreuna la masa-ntinsa in toata CASA revarsata de grau, colaci albi de Craciun...

*Laura Dinca Mason
Nova Scotia, Canada
noiembrie, 2006*

UNITATEA ROMÂNIILOR

1 Decembrie. După cum știe majoritatea cetățenilor români, la 1 decembrie 1918 s-a definitivat formarea statului național român, după ce la 27 martie/9 aprilie și la 15/28 noiembrie se uniseră cu Vechiul Regat Basarabia și Bucovina. Spre cinstirea acestui moment ziua de 1 decembrie a devenit zi națională, prilej de unitate națională ca și în urmă cu 88 de ani.

Trăitori în mai multe state românești aflate sub dominație străină de-a lungul timpului (nu mai multe însă decât italienii sau germanii), odată cu deșteptarea conștiinței naționale la nivelul maselor, români au fost preocupați de realizarea unității naționale, a statului național și, firesc au luptat pentru aceasta. Atât de mult și-au dorit unitatea generațiile pașoptistă și cele ce i-au urmat încât și-au transpus idealul în acțiunea lui Mihai Viteazul de la 1600-1601. Astfel s-a născut mitul lui Mihai Viteazul „întâiul unificator al românilor”, figură emblematică a unității naționale, chiar dacă pentru anul 1600 nici nu se pune problema existenței conștiinței naționale în rândul populației cvasi-analfabetă.

Ideea unității i-a legat pe români de pretutindeni în a doua jumătate a secolului XIX și începutul celui de-al XX-lea, iar înfăptuirea României Mari a marcat apogeul unității naționale. Este, cred eu, ultimul moment din istorie când români au fost cu adevărat uniți „în cuget și-n simțiri”. Un asemenea moment s-a mai petrecut la 23 august 1944 când, ca urmare a curajoasei inițiative a regelui Mihai, România s-a retras din colaborarea cu Germania nazistă, fără a avea însă intensitatea momentului 1918. De atunci nici un alt eveniment nu i-a mai putut uni pe români, pe toți români. Nici măcar evenimentele din decembrie 1989. Faptul că majoritatea nomenclaturii și a aparatului represiv nu dorea o schimbare de asemenea amploare este un truism.

Lipsa unității politico-teritoriale anterioară anului 1918 ne-a indus o sensibilitate crescută în privința ideii de unitate. Această sensibilitate a fost cu succes exploarată de către regimul ceaușist care a folosit mitul cetății asediate de dușmani atât pentru a da o legitimitate măsurilor sale cât și pentru a-i uni pe români în jurul partidului și al conducețorului. Exemplul clasic este scena balconului jucată de Ceaușescu în 22 august 1968, în contextul invadării Cehoslovaciei de către trupele sovietice. Atât de bine a manipulat liderul comunist masele

încât opozanții notorii ai regimului s-au lăsat păcăliți și au intrat, dintr-un sincer patriotism, în rândurile P.C.R.(a se vedea cazul dizidentului Paul Goma).

După 1989 apelul la unitate națională a fost folosit în orice situație mai mult sau mai puțin critică pentru noul regim. Astfel, diferențele optiunilor politice au fost privite ca un atac la unitatea națională, la existența statului național. Pericolul era iminent, astfel că minorii și-au asumat rolul de educatori, băgându-le mișcile în cap – inclusiv la propriu – celor „rătăciți”. În acele vremuri tulburi nu edificarea democrației era importantă, ci apărarea „statului național unitar” de chipurile, inamicii interni și externi.

Manipularea a fost ridicată la rangul de artă. Una era să îndrumi (a se citi „să mână”) masele într-o dictatură și cu totul altceva într-o democrație, fie ea și fragilă. Și toate acestea în numele unității naționale.

Ce mai înseamnă astăzi acest concept? Atât de mult a fost folosit și în scopuri atât de puțin nobile încât să demonetizat. Dorința plecării din țară nu numai că nu a dispărut dar s-a și amplificat, chiar dacă e privită ca o soluție temporară pentru edificarea unei prosperități financiare. Tinerii noștri, sau cel puțin o bună parte a lor, nu mai pot fi manipulați atât de ușor în numele unității naționale, preferând să-și construiască viitorul aşa cum cred de cuviință, în loc să trăiască o unitate națională în mizerie. Dacă romanticismul secolului XIX implica și sacrificiul pentru ideea de unitate națională, secolul XXI, deschiderea noastră spre alte culturi și civilizații au făcut ca această idee să cedeze întărietatea ideii de prosperitate și trai decent. În acest context nu este de mirare faptul că sunt destui români care ar privi cu indiferență chiar o dezmembrare a României – evident nici nu se pune problema, însă dau exemplul cel mai grav – în condițiile în care traiul lor s-ar ameliora simțitor.

În concluzie, eu cred că dușmanii statului național, ai ideii unității naționale se află printre noi și nu în afara țării, iar ei sunt știuți, toată lumea îi arată cu degetul: corupția, incompetența, incultura, lipsa educației, etc. Dacă în loc să ne vătăm mioritic ne-am uitat în propria ogradă și ne-am revizuit atitudinea față de muncă, lege și cei de lângă noi, atunci lucrurile ar merge cu mult mai bine, iar români vor fi eu adevărat uniți într-o prosperitate dornici să o păstreze.

**Prof. Radu Colț
Gr. Sc. Ind. Victor Jinga**

ASTRA – SCUT PENTRU COMUNIUNE ȘI IDENTITATE

În acestă toamnă s-au împins 145 de ani de la înființarea, la Sibiu, a Asociației Transilvane pentru Literatură Română și Cultura Poporului Român, ASTRA.

Frumuți ai vremii, oameni de elită, 176 de intelectuali din Transilvania și-au exprimat voîntă de a înființa o asociație culturală care să aibă menirea de a-i ridica pe români la situația de naționalitate demnă și egală în drepturi și datorii cu celelalte neamuri de aici, având drept bază tocmai avuția, avuția spirituală, munca și creația autentică a zeci și zeci de generații umilite și pe nedrept desconsiderate de stăpinii fuduli și hrăpăreți. Comoara legii nescrise a tradiției își crea dreptul la înnobilare.

Trebuia să apară un om providențial. Și aceasta s-a petrecut la Carlovit, în 1848, de Duminica Tomii. Se săvîrșea aici actul sfîntirii la rangul de episcop a lui ANDREI ȘAGUNA.

Un bărbat chipeș, cu privire intelligentă și hotărâtă își începea atunci cuvântarea cu aceste cuvinte: "Tot omul în clipa nașterii sale, de când își face întâiul pas în lume, începe și muri" și o încheia, profetic, cu o adeverată Rugăciune Națională: "... Mai pe urmă iarăși înaintea Ta, Doamne, cad și zic: Tu, Doamne, și, că spre scopul meu doresc să alerg, pe Români ardeleni din adâncul lor somn să-i deștept și cu voie către tot ce e adeverat, plăcut și bun să-i trag! Tu, Doamne, umbrează-mă cu puternicul tău scuf!" Ruga anticipă, se pare, versurile lui Goga din crezul literar al acestuia întruchipat tot într-o "Rugăciune":

"Dă-mi cântecul și dă-mi lumina
Și zvonul firii-ndrăgostite,
Dă-mi raza soarelui de vară
Pleoapei mele ostenite"

ANDREI ȘAGUNA, ca întâiul președinte al ASTREI, se implică direct, alcătuind statutele și coordonând efectiv activitățile.

Înconjurat de oameni deosebiți care-l împărtășeau opiniile, luminatul vîlădică afirma la 1861: "... și în patria noastră, ca și în celelalte state europene se formează asociațiuni diferite, spre scopuri mai înalte umane și literare și spre înălțarea unor greutăți ce apasă pe popor...." Vrem a redeștepta cugetările cele senine și serioase ale poporului nostru, ca să cunoască ființa și destinația sa și să știe trebuința spre tot binele, precum și alte nații fac astăzi, aceasta și precum este spiritul cel civilizatoriu al secolului nostru..."

Dorința lui ȘAGUNA era clar exprimată: "... Să rămânem cel puțin cu acest mijloc comun de cultură a limbii și a spiritelor...."

Și așa după cum brașoveanul nostru Andrei Bârseanu versifica notabil în Imnul "Astrei":

"Pe cerul nostru înnoiurăt
Stea mândră s-a ivit
Și, iată, s-au învorat

Apus și Răsărit", timp de peste un secol, mai puțin în anii întunecăți ai totalitarismului communist (când ASTRA a fost desființată!), spiritul ASTREI a adunat în juru-i pe cele mai luminate și inteligente minti ale românilor ardeleni, dar și moldoveni, băňăneni, basarabeni sau bucovineni, peste tot unde păstrarea identității naționale prin cultură și religie, prin școală, limbă, știință, tehnică și sport a prilejuit despărțimintelor și cercurilor ASTREI fericita ocazie de a mobiliza tinerii și vârstnicii

la apărarea ființei naționale prin manifestări de înaltă ținută, prin acțiuni menite să întărească spiritul comunitar, desfășurate într-un climat de stimă și bună înțelegere între ortodocși și Greco-catolici, între români și celelalte seminții care au trăit de veacuri alături de noi, dând respect și toleranță pentru credința, tradițiile, limba și specificul celuilalt, prin cunoașterea reciprocă și conlucrare spre binele comunității respective, acolo unde Bunul Dumnezeu a așezat oamenii dimpreună, nu spre invidie și gălăgeavă, ci întru conlucrare, pace și folos reciproc. Expoziții etno-folclorice, editări de valoioase cărți, serbări, comemorări numeroase alte acțiuni culturale au făcut din ASTRA un reper obligatoriu pentru spiritualitatea românilor. Și oamenii ai ASTREI au apărut mereu.

Cred că cel mai vrednic urmaș al marelui ANDREI ȘAGUNA nu este altul decât fiul unor gospodari din Vlădenii Ardealului, vrednicul de pomenire Profesor și Duhovnic, Părintele DUMITRU STĂNILOAE. Unul dintre cei mai reputați teologi ai Ortodoxiei scria cu temei despre responsabilitatea unora pentru ceilalți: "... Faptul că oamenii trebuie să-și vorbească, arată că la originea existenței trebuie să fie o comuniune de Persoane ce se dăruiesc una alteia, una având inițiativa, cealaltă răspunzând. Prin aceasta se comunică una alteia fără să se contopească și fără să-și schimbe rolurile....". Așadar, omul i se adresează lui Dumnezeu dar nu îi este permis să uite de semenii săi.

Tocmai acest altruism creator a devenit pentru ASTRA noastră o adeverată profesiune de credință, un crez care mobilizează și fraternizează întru progres.

Așa după cum sublinia undeva și filozoful Constantin Noica "... cel care comunică în același timp se și cumează, adică se împărtășește din învățătura lui Hristos, luând trupul și sângele său drept mărturie sacră, dar în același timp se produce în conștiința credinciosului un transfer dialogic care angajează persoanele comunității bucurându-se de avantajele comuniunii, adică voluntar subscrivând o legătură tainică, la o strânsă unire susținându-se, împărtășind prin urmare interesul comun, de regulă majorul și salutare în ceea ce privește bunăstarea semenilor și care să conducă la păstrarea tradiției și cunoașterea istoriei neamului și a locului, cinstirea înaintașilor, grija față de aspirațiile și idealurile tinerilor etc."

Aflat printre cele 58 de despărțiminte ale ASTREI, cel de la Săcele (reînființat în anul 2003) a aniversat în anul acesta 80 de ani de la atestarea sa documentară în anul 1926 sub președinția preotului Zenovie Popovici de la Satulung. În tot acest timp, ASTRA săceleeană s-a aflat "... în slujba meninierii identității spirituale și culturale a românilor săceleni. Se cade, să nu uităm că ASTREI săcelene i se datorează și inițiativa ridicării "Monumentului Eroilor Întregirii Neamului" din Piața Cernatu, pa atunci "Piața Ferdinand". Ceremonia sfîntirii acestei embleme a spiritului săceleean a avut loc la 28 iunie 1931, în prezența unui numeros public și a unor ilustre figuri, printre care s-a remarcat mai ales cea a profesorului universitar George Moroianu de la Cluj, fiu al Săcelor și partizan al Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918.

Ce minunat și înălțător climat comunitar dăinuia pe atunci în Tinutul celor 7 sate ale Săcelelor!

În prezent, ne străduim (ce-i drept cu modeste mijloace financiare!) să ducem mai departe vrerea și credința înaintașilor.

continuare în pag. urm.

ACTUALITATEA

* ACTUALITATEA

continuare

În Planul de activitate pentru anul 2006 am reușit, cu unele regretabile neajunsuri, să finalizăm obiectivele pe care Consiliul de conducere al despărțământului nostru și le-a propus. În vederea păstrării specificului identității spirituale și culturale a românilor săceleni, cinstirea înaintașilor care au trudit întru luminarea copiilor de mocanî, despărțământul nostru a propus surorilor în drept să atribuie numele de "Frații Popeea" actualei Școli nr. 4 Săcele, una dintre unitățile de prestigiu ale învățământului săcelean. Știut este că, în secolul al XIX-lea, familia Popeea, prin episcopul Nicolae și frații săi părintele Radu și părintele Victor, au pus bazele învățământului de stat în limba română la Satulung, una dintre comunele de frunte din întregul Ardeal. Pe linia turismului cultural și religios pentru tineret am realizat un util schimb de experiență cu ASTRA Harghita.

De neuitat vor rămâne, pentru copiii talentați din școlile municipiului clipele de înaltă simțire trăite în localitatea Corbu, la hramul mănăstirii "Sf. Ilie" de la Toplița sau la mănăstirea "Izvorul Mureșului", în vară, în zilele de 19, 20 și 21 iulie a.c.

În strânsă legătură cu Parohia Ortodoxă "Sfinții Arhangheli", într-o perfectă comuniune, am organizat pe 11 iunie a.c. (de Rusalii) un interesant și electrizant concert de muzică religioasă și clasică în cinstea "Anului MOZART" – dovenindu-ne în același timp și vocația europeană, pentru că în acea după-amiază de vară, la Săcele, în biserică "Sf. Arhangheli" intr-adevăr "Coborât-a Duhul Sfânt" printr-un "regal artistic" greu de egalat datorită prestației de excepție din partea celor ce alcătuiesc corul "ASTRA Brașov", corul maghiar "POLIFONIA" din Săcele și coralele "ANATOLY" Brașov și "ANASTASIS" Săcele. Asistența a rămas mai mult decât încântată.

În ceea ce privește comunitatea, ca factor activ de educație morală, religioasă și civică, fără îndoială rolul precumpărător, de bază, îi revine astăzi BISERICII, acestă veche instituție care, în ochii românilor, se bucură de cel mai înalt credit. Alături de aceasta, ȘCOALA va trebui să intre rapid într-un proces purificator și autentic de clarificare a rolului său important ce-i rezervă comunitatea, avându-se în vedere că într-un viitor foarte apropiat această importantă instituție de formare și educare a copiilor și tinerilor va cunoaște treptat o autentică descentralizare. Școala va trebui "să-și scutece zgura" birocratică moștenită din trecut și să afle adevărul echilibru între formare (instructie) și educare, între sacru și profan, într-o lume bulversată care pendulează riscant între fanatismul religios și secularizarea izolantă a conștiințelor, îndepărțarea de EL, uitarea sau pur și simplu negarea lui Dumnezeu.

În acest "război nevăzut", fiecărui trebuie să î se respecte și să î se recunoască identitatea și credința asumată, dar în același timp se cere de la fiecare persoană, validă psihic, o adeziune sinceră și liber-consimțită la cunoașterea și slujirea devotată a comunității căreia îi aparține atât fizic cât și afectiv.

Ne-a bucurat nespus faptul că, începând cu acest an, la Săcele, din inițiativa plină de laudă și recunoștință a I. P. S. Laurențiu Streza, mitropolitul Ardealului, a luat ființă Protopopiatul Ortodox condus de P.C. preot Dănuț Gheorghe Benga. Încă de la înființare, despărțământul ASTRA Săcele a donat suma de 2 milioane lei, o modestă dar simbolică sumă, o cărămidă neînsemnată la edificarea viitorului sediu al protopopiatului, acolo unde pe vremuri a ființat o adevărată "Academie a tinerilor săceleni" vestita "Casă de cetire" din Satulungul de jos. Pentru acest gest, despărțământul nostru a primit cu mulțumire "Diploma de ctitor" din partea Preotului paroh și a Consiliului parohial.

Înțelegând nevoia de unitate spirituală a tuturor săcelenilor din cele 7 sate, duminică 15 octombrie 2006, întreaga noastră conducere s-a deplasat în localitatea Purcăreni, unde a

luat ființă noul cerc ASTRA "Duhovnicul Gherman" – alcătuit dintr-un început din 70 de membri din cele 4 așezări: Tărâlungeni, Cărpiniș, Zizin, și Purcăreni, avându-l drept președinte pe destoinicul preot Petre Drăgan, preotul impunătoarei Biserici Ortodoxe de la Purcăreni, adevărată Catedrală care străjuiește și apără sentimentul credinței ortodoxe pe aceste încântătoare meleaguri. Cu acel prilej s-a făcut remarcată prezența Primăriei Tărâlungeni printre-o sinceră adeziune la nevoile de ordin spiritual ale zonei respective. Felicitări!

Nu pot încheia aceste rânduri, scrise atât cu sinceritate cât și cu o ușoară umbră de regret, fără a aduce mulțumirile de rigoare **sponsorilor noștri**, nu puțini la număr, care, după posibilități, ne-au onorat (unii chiar a doua oară!) cu sprijinul lor financiar cinstit, loial și cordial, determinându-ne să-i mai dăm uitării pe

"cârcotași" (nu pe simpaticii Huidu și Găinușă de la Prima TV!) sau pe "cârnățarii" (în sensul zgârnicieniei) care încă nu prea înțeleg rosturile și menirea ASTREI în comunitate- Dar, noi nu vom dezarma cu una cu două și vom continua seria acțiunilor noastre, în special în direcția atragerii și sprijinirii tinerilor înzestrăți și dormici de a prelua ștafeta spiritului astrist.

Acum, când a început numărătoarea inversă a împlinirii sorocului intrării noastre în Uniunea Europeană, cu emoție, îmi stâruie în memorie cuvintele unui demnitar englez care, de curând, făcea următoarea remarcă:

"Pentru voi, români, ar fi mult mai profitabil dacă ați trăi cu mai multă intensitate sentimentul mândriei naționale". Vorbe cu tâlc despre adevăruri uitate de către unii dintre semenii noștri, vorbe binefăcătoare nouă venite, iată, din civilizata țară a Albionului care ne fortifică acum. La ceas de sărbătoare și de optimistă cumpănlire, să aducem urarea de:

"Vivat crescat, floreat ASTRA"!

Prof. LIVIU DÂRJAN
Președinte al despărțământului ASTRA
"Frații Popeea" Săcele

Mitropolitul Andrei Șaguna

ASOCIAȚIA "IZVORUL" A CINSTIT ZIUA NAȚIONALĂ AROMÂNIEI

A devenit deja o obișnuință ca, înainte de 1 Decembrie al fiecărui an, Asociația Cultural-Sportivă "Izvorul" din Săcele să marcheze printr-o manifestare culturală Ziua Națională a României.

Anul acesta, manifestarea a constat într-o masă rotundă cu tema "1 Decembrie 1918, ziua Marii Uniri a tuturor românilor", la care au fost invitați și membrii despărțământului ASTRA "Frații Popaea" și care s-a bucurat de participarea membrilor asociației și a unor intelectuali de frunte ai Săcelelor, printre care sețe bisericești, directori de școli, profesori.

În deschiderea evenimentului, cei prezenți au fost încântați să asculte câteva piese interpretate cu măiestrie de corul Școlii generale nr. 4, care a dorit să marcheze în acest fel importantul moment al Marii Uniri de la 1918.

Lucrările propriu-zise ale mesei rotunde organizate de asociația "Izvorul" au constat în câteva expuneri deosebit de interesante având ca temă ziua de 1 Decembrie 1918, precum și participarea săcelenilor la acest eveniment.

În cuvântul său, părintele protopop Dănuț Benga s-a referit la rolul bisericii ortodoxe în afirmarea și victoria ideii unității noastre naționale, subliniind importanța activității și gândirii înalților prelați și ale întregului cler ortodox pentru împlinirea visului de secole al tuturor românilor.

Domnul profesor Nicolae Ursu a vorbit despre personalitatea ilustrului intelectual săceleean Alexandru I. Lapedatu și activitatea acestuia în perioada momentului istoric sărbătorit participarea în delegația care a avut ca misiune salvarea tezaurului românesc, activitatea în fruntea prizonierilor și refugiaților români din Rusia, participarea, în calitate de consilier, la Conferința de Pace de la Paris.

Despre evenimentele premergătoare Marii Uniri a vorbit și domnul profesor Radu Colț care, în nota obișnuită, a captat atenția celor prezenți prin datele oferite și interpretarea semnificației celor întâmpilate în acea perioadă de grătie pentru poporul nostru : adunările de

adeziune față de unire ale fraților români din Basarabia, Bucovina și Ardeal și importanța acestor manifestări pentru întregul proces istoric care a avut loc la începutul lui decembrie 1918.

Domnul profesor Liviu Dărjan, președintele despărțământului ASTRA săcelean, a ținut să aducă un cald omagiu lui Ion I. Lapedatu cu prilejul aniversării a 130 de ani de la naștere. A fost evocată personalitatea, mai puțin mediațizată a acestuia, precum și meritele lui la dezvoltarea științelor economice românești..

Părintele Mircea Leb a rostit un admirabil și elovent cuvânt de înțelepciune pentru îndrumarea tuturor

la păstrarea și transmiterea mai departe a inestimabilelor valori morale ale Bisericii Ortodoxe Române.

Manifestarea a fost întregită fericit de acțiunea ASTREI Săcelene care a organizat cu acest prilej cea de a doua ediție a Galei Premiilor ASTRA, premiind un număr de 8 tineri care s-au remarcat în activitatea culturală și artistică săceleeană.

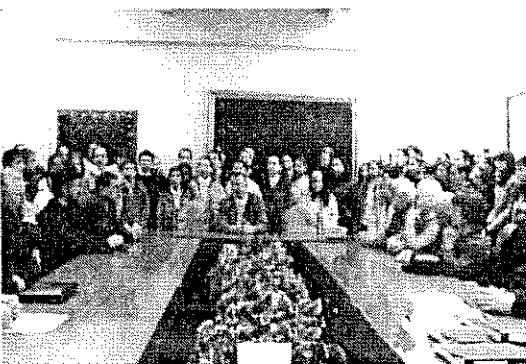
Și, pentru că întregul eveniment să se încheie în aceeași notă sănătoasă care a debutat, cei prezenți au fost delectați cu piesele interpretate (un cântec religios și un colind) de cei trei membri ai grupului coral Anatoly, ei însăși premiați de ASTRA pentru sprijinirea manifestărilor culturale săcelene.

Masa rotundă organizată de asociația "Izvorul" s-a înscris și în acest an pe linia preocupărilor membrilor acesteia de a marca așa cum se cuvine marile momente istorice ale neamului.

Tot în acest sens, trebuie menționat faptul că a doua zi, de Ziua Națională a României, membri ai conducerii asociației "Izvorul", membri ai acesteia, precum și preoții parohi Ioan Cornea și Mircea Leb au participat la o

ceremonie în cadrul căreia a fost depusă o coroană de flori la troița din cimitirul bisericii "Sf. Adormire" din Satulung, ridicată în memoria eroilor săceleni căzuți pe cîmpurile de luptă ale celor două războaie mondiale.

Horia Bârsan

TABEL NOMINAL*cu membrii cotizanti ai Asociatiei cultural sportive "Izvorul" - trim. IV 2006*

1	Lungu Constantin	30.0	71	Brașoveanu Camelia	5.0	141	Taraș Ion	5.0	211	Drăgan Mircea	2.5
2	Filipescu Dan	25.0	72	Bratosin Canu Raluca	5.0	142	Taraș Mircea	5.0	212	Draghici Aurel	2.5
3	Ionas Andrei	25.0	73	Bratosin Maria	5.0	143	Teacă Mihai	5.0	213	Dragomir Dănuț	2.5
4	Roșculeț Claudiu	25.0	74	Bratosin Sanda	5.0	144	Teșileanu B. Barbu	5.0	214	Eftimie Virginie	2.5
5	Zavarache Constantin	25.0	75	Bucelea Vasile	5.0	145	Teșileanu Costin	5.0	215	Filip Livia	2.5
6	Săceleean Adrian	20.0	76	Bucelea Victor	5.0	146	Tocitu Viorel	5.0	216	Filip Stefan	2.5
7	Pană Aurel (Belgia)	18.0	77	Califarau Gavril	5.0	147	Tomos I. Maria	5.0	217	Flangea Roxana	2.5
8	Cărsteaeanu Șerban	15.0	78	Chițac Geta	5.0	148	Tuțuianu Gheorghe	5.0	218	Georgescu Ioan	2.5
9	Erdely Ede	15.0	79	Ciușu Mircea Valentin	5.0	149	Ursuț Gabriel	5.0	219	Ghia Petre	2.5
10	Ivan Gheorghe	15.0	80	Coliban Nicolae	5.0	150	Vlad Adriana	5.0	220	Gologan Ion	2.5
11	Muscalu Vasile	15.0	81	Comșă Eugen	5.0	151	Voineea Dumitru	5.0	221	Gonțeanu Mihail	2.5
12	Paraipan George	15.0	82	Constantin Ligia	5.0	152	Zaharescu Marius	5.0	222	Groza Gheorghe	2.5
13	Tudose Aurel	15.0	83	Crăciunescu Virgil	5.0	153	Zaiț Bogdan	5.0	223	Iacob Ciprian	2.5
14	Albulăț Victor	10.0	84	Diaconescu Adrian	5.0	154	Zbarcea Maria	5.0	224	Ionescu Ghe. Petre	2.5
15	Băileșu Florin	10.0	85	Dîrjan Ștefan	5.0	155	Arion Mircea	4.0	225	Ionescu Nicolae	2.5
16	Beșchea Dan	10.0	86	Dobrin Ioan	5.0	156	Butu Mihai	4.0	226	Ionescu P. Gheorghe	2.5
17	Beșchea Ioan	10.0	87	Drăghici Petre	5.0	157	Crișan Emil	4.0	227	Ioni Ștefan	2.5
18	Bodeanu Gheorghe	10.0	88	Drăghici Valentin	5.0	158	Ghișoiu Dorin	4.0	228	Ivan Adrian	2.5
19	Bulea Horia *	10.0	89	Ene Anca (Tudoran)	5.0	159	Nechifor Constantin	4.0	229	Ivan Daniel	2.5
20	Cazacu Dumitru	10.0	90	Ene Gheorghe	5.0	160	Petrea Ștefan	4.0	230	Lat. Viorel	2.5
21	Cojocneanu Olimpia	10.0	91	Filipescu Gheorghe	5.0	161	Primăvăruș Victor	4.0	231	Laz. Coste	2.5
22	Cornea Ion	10.0	92	Filipescu Octavian	5.0	162	Vlad Mircea	3.5	232	Le. Mircea	2.5
23	Costea Melania	10.0	93	Florescu Gheorghe	5.0	163	Bilan Florin	3.0	233	Logăescu Mihail	2.5
24	Dobrinaș Mihai	10.0	94	Ghinescu Horia	5.0	164	Bobanu Șerban	3.0	234	Popu Nicolae	2.5
25	Dogaru Aurel	10.0	95	Gîrceag Viorel	5.0	165	Caian Pandrea Aurel	3.0	235	Mazăre Traian	2.5
26	Gheorghită Mutu Petre	10.0	96	Guiu Ștefan	5.0	166	Cioroianu Aurelia	3.0	236	Median Dan	2.5
27	Jinga Victor	10.0	97	Imre Gabor	5.0	167	Ciliiciu Sorin	3.0	237	Median Traian	2.5
28	Jitaru Claudiu Ion	10.0	98	Jerău Gheorghe	5.0	168	Dima Marcel	3.0	238	Modest Zamfir	2.5
29	Lala Dana	10.0	99	Jinga Romulus	5.0	169	Dincă Constantin	3.0	239	Moraru Adrian	2.5
30	Lala Elena	10.0	100	Lăcătuș Mariana	5.0	170	Donciu Ciprian	3.0	240	Moroianu Cantor Emilia	2.5
31	Lață Ioan	10.0	101	Lukaci Mihai	5.0	171	Fodor Levente	3.0	241	Munteanu Mircea	2.5
32	Mocanu Tarciziu	10.0	102	Manea Vasile S.U.A.	5.0	172	Ghia Roxana	3.0	242	Nagy Stefan	2.5
33	Moșoiu Alin	10.0	103	Mija Adrian	5.0	173	Ghiuță Benone	3.0	243	Necula Dan	2.5
34	Parea Alexandru	10.0	104	Mitrea Anna	5.0	174	Gologan Dan	3.0	244	Necula Stelian	2.5
35	Pop Olga	10.0	105	Mitrea Gheorghe	5.0	175	Groza Constantin	3.0	245	Nițescu Adrian	2.5
36	Popa Virgil	10.0	106	Molnar Cornel	5.0	176	Kăpui Elisabeta	3.0	246	Ognean Luca	2.5
37	Robu Adrian	10.0	107	Moraru Florin	5.0	177	Kristaly Edit	3.0	247	Oncioiu Maria	2.5
38	Sălișteanu Vasile	10.0	108	Munteanu Cornel	5.0	178	Munteanu Dan	3.0	248	Păsăre Adrian	2.5
39	Taraș Octavian	10.0	109	Munteanu Nicolae	5.0	179	Munteanu Victoria Preda	3.0	249	Pascu Liviu	2.5
40	Taraș Răzvan	10.0	110	Munteanu Ștefan (Sibiu)	5.0	180	Neacșu Lucian	3.0	250	Poenaru Laurențiu	2.5
41	Voineag Ioan	10.0	111	Munteanu Vasile	5.0	181	Petruțiu Emil	3.0	251	Poenaru Roxana	2.5
42	Median Susana	9.0	112	Nechifor Septimiu	5.0	182	Popescu Nechita	3.0	252	Popescu Mihai	2.5
43	Median Valeriu	9.0	113	Niculescu Gheorghe	5.0	183	Sabo Viorica	3.0	253	Prailea Radu	2.5
44	Bârsan Horia	7.5	114	Ognean Dorel	5.0	184	Şendruc Maria	3.0	254	Prosan Nicolae	2.5
45	Eftimie Ioan	7.5	115	Onica Ioan	5.0	185	Spirchez Viorel	3.0	255	Prundeanu Liliana	2.5
46	Manciulea Gelu	7.5	116	Oșlobanu Dan	5.0	186	Ştefan Remus	3.0	256	Răchită Valerica	2.5
47	Matepiuc Daniela	7.5	117	Percioag Gelu	5.0	187	Acsinte Anca	2.5	257	Sârbu Corneliu	2.5
48	Moroianu Gheorghe	7.5	118	Peter Sara	5.0	188	Alexandru Ion	2.5	258	Şerbănuț Flaviu	2.5
49	Năpăruș Camelia	7.5	119	Popescu Constantin	5.0	189	Bălan Nicolae	2.5	259	Simion Adriana	2.5
50	Dirjan Liviu	6.0	120	Popescu Ilie	5.0	190	Banciu Neculai	2.5	260	Şipoș Ioan	2.5
51	Lupu Ștefan	6.0	121	Rișnoveanu Mihai (Londra)	5.0	191	Barbu Petre	2.5	261	Sorban Ștefan	2.5
52	Zangor Lucian	6.0	122	Rișnoveanu Paul	5.0	192	Barna Ioan	2.5	262	Teodorescu Nicolae	2.5
53	Alexandrescu Emil	5.0	123	Rișnoveanu Ștefan	5.0	193	Bârsan Nicoleta	2.5	263	Teșileanu Emil	2.5
54	Andronic Maria	5.0	124	Roșculeț Abigail	5.0	194	Beciu Ioan	2.5	264	Tiuță Adriana	2.5
55	Anton Alexandrina	5.0	125	Roșculeț Mirela	5.0	195	Bobeș Haricleea	2.5	265	Ulea Angela	2.5
56	Avasilichioale Ioan	5.0	126	Roșculeț Valeriu	5.0	196	Boca Gabriel	2.5	266	Ursu Maria	2.5
57	Badea Mircea	5.0	127	Șchiopu Gabriela	5.0	197	Boghe Viorel	2.5	267	Ursu Nicolae	2.5
58	Bălan Cătălin	5.0	128	Şerbănuț Ioan	5.0	198	Bratu Nicolae	2.5	268	Vamoș Aurelia	2.5
59	Balint Iuliu	5.0	129	Şerbu Adrian	5.0	199	Bucurenciu Alexandru	2.5	269	Zamfir Bogdan	2.5
60	Banciu Gheorghe	5.0	130	Şerbu Andrei	5.0	200	Bucurenciu Ana	2.5	270	Zamfir Dan	2.5
61	Barbu Mircea	5.0	131	Şerbu Iulian	5.0	201	Ciubotaru Sergiu	2.5	271	Zamfir Radu	2.5
62	Barbu Nicolae	5.0	132	Siserman Eugen	5.0	202	Comșă Traian	2.5	272	Andrei Sorin	2.0
63	Beleută Eugen	5.0	133	Spiru Gheorghe	5.0	203	Coșerea Vasile	2.5	273	Avram Vasile	2.0
64	Benga Dănuț	5.0	134	Stamate Gheorghe	5.0	204	Coșma Ion	2.5	274	Bandi Șeitan Maria	2.0
65	Boberschi Dan	5.0	135	Stanciu Vasile	5.0	205	Cosma Maria Teodosia	2.5	275	Bârsan Teodor	2.0
66	Bobeș Gabriel	5.0	136	Ştefănescu Dan	5.0	206	Czimbor Alexandru	2.5	276	Bobeș Constantin	2.0
67	Bobeș Gheorghe	5.0	137	Stegaru Ion	5.0	207	Daneș Dumitru	2.5	277	Bucurenciu Georgeta	2.0
68	Bobeș Ioan	5.0	138	Stoian Emilia	5.0	208	Dinu Popa	2.5	278	Bulat Elena	2.0
69	Bobeș Ovidiu	5.0	139	Stroe Constantin	5.0	209	Dolea Emilia	2.5	279	Bulat Florentin	2.0
70	Bogeanu Alexandru	5.0	140	Stroe Emil	5.0	210	Dovâncă Marcel	2.5	280	Carpin Victor	2.0

continuare

281 Ciupală Mariana	2.0	308 Ardeleanu Adina	1.5
282 Codreanu Elena	2.0	309 Bălan Corneliu Alexandru	1.5
283 Comeş Tiberiu	2.0	310 Ciobanu Gabriela	1.5
284 Costea Maria	2.0	311 Comşa Fulga Stelian	1.5
285 Cozma Cornelius	2.0	312 Filip Anca	1.5
286 Gîdea Aurel	2.0	313 Ionescu Aurora	1.5
287 Iordache Dumitru	2.0	314 Ionescu Gheorghe Nae	1.5
288 Jinga Gheorghe	2.0	315 Lencuța Cristina	1.5
289 Lipan Florin	2.0	316 Mătărea Ovidiu	1.5
290 Manciu Ioan	2.0	317 Mircioiu Sebastian	1.5
291 Mircioiu Lucian	2.0	318 Morariu Victor	1.5
292 Moldovan Valer	2.0	319 Percioag Constantin	1.5
293 Moraru Mircea	2.0	320 Trandafir Marius	1.5
294 Munteanu Elena Marcu	2.0	321 Trandafir Vasile	1.5
295 Munteanu Livia	2.0	322 Vasilache Gheorghe	1.5
296 Munteanu Mihail	2.0	323 Vlad I. Adriana	1.5
296 Nicolescu Maria	2.0	324 Andrieş Monica Florica	1.0
297 Oprea Ovidiu	2.0	325 Brânzea Maria	1.0
298 Păiș Ioan	2.0	326 Cenușe Ioan	1.0
299 Pelin Matei Alina	2.0	327 Clinciu Eugenia	1.0
300 Popovici Maria	2.0	328 Clinciu Nicolae	1.0
301 Sarafie Ioan	2.0	329 Drăgoescu Valer	1.0
302 Ţerban Cornelius	2.0	330 Lupu Florica	1.0
303 Ţerbănescu Adrian	2.0	331 Moldovan Ortensia	1.0
304 Szasz-Sebeș Paul	2.0	332 Orez Ioan	1.0
305 Turojti Roxana	2.0	333 Panaete Ioan	1.0
306 Zangor Nicolae	2.0	334 Şeitan Adrian	1.0
307 Zangor Traian	2.0	335 Taflan Elena	1.0

2212 Săcele - Brasov, str. Parcului 18
Tel.: 40-268-27.33.33 fax: 40-268-27.39.48

Serviciile sale - oferite prin
SERVICE AUTO MAGAZIN Tel. 268/33.93.65
PASAJ COMERCIAL Tel. 268/47.59.98

ELECTROPRECIZIA

Feel The Power

ELECTROPRECIZIA

SPRE ȘTIINȚĂ

Materialele primite la redacție nu se înapoiază.

Articolele privitoare la Săcele, Tărâlungeni, Zizin și Purcăreni au prioritate.

Materialele ce se doresc a fi prezentate în coloanele revistei, precum și alte informații despre revistă și asociația cultural-sportivă "Izvorul", pot fi obținute de la:

Ing. Taraș Octavian - str. G.Moroianu, nr. 361, Săcele

Ing. Roșculeț Claudiu - str. G.Moroianu, nr. 353, Săcele

Coloanele revistei rămân deschise tuturor acelora care, prin articolele lor, înceleg să contribuie la cunoașterea și progresul acestor meleaguri.

REDACȚIA

COLECTIVUL DE REDACȚIE

ing. Claudiu ROȘCULEȚ,
ing. Octavian TARAȘ, Ioan EFTIMIE,
ec. Milu ALEXANDRESCU, ing. Dan ZAMFIR,
prof. Nicolae MUNTEANU, ing. Abigail ROȘCULEȚ,
Adriana VLAD, ing. Horia BÂRSAN